

6502 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN'DA FAİZ HÜKÜMLERİ ve SINIRLARI Tüketici İşlemlerinde Faiz

*Provisions and Limits of Interest In Consumer Protection Law No: 6502
Interest In Consumer Transactions*

Mustafa Serhat ŞEN¹, Mustafa Kamil ŞEN²

Geliş Tarihi: 21.06.2018

Kabul Tarihi: 10.01.2019

ÖZET

6502 sayılı TKHK hükümlerinde tüketiciyi koruyan genel bir faiz düzenlemesi yapılmamıştır. Sadece bileşik faiz yasaklanarak tüketici kredisi sözleşmeleri, konut finansmanı ve ön ödemeli konut satış sözleşmelerine ait hukuki ilişkilerde faizle ilgili tüketiciyi koruyucu hükümlere yer verilmiştir. Bunun nedeni 6098 sayılı TBK m. 88/2, m. 120/2 ve m. 253/3-(10) ile yapılan düzenlemeler gereğince genel olarak tüm faizlere eş bir anlatımla hem anapara ve hem de temerrüt faizleri ile taksitli satışlarda alıcının temerrüde düşmesi hâlinde temerrüt faizine sınırlandırma getirilmesidir.

Bu çalışmamızda 6502 sayılı TKHK hükümlerine göre tüketici işlemlerinde faiz hükümleri ve faiz üst sınırları, 6098 sayılı TBK düzenlemelerinin etkileşimi ile birlikte incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici işlemi, faiz, kanuni faiz, akdi faiz, anapara faizi ve temerrüt faizi.

ABSTRACT

Any general interest regulation that protects the consumer was not made in the provisions of Consumer Protection Law 6502. Consumer loans contracts, housing finance and consumer protection provisions related to legal relationships with prepaid housing sales contracts are included by prohibiting only the compound interest. Its reason is to limit default interest in case of default of creditor in instalment sales both with principal and default interests with an expression corresponding to all the interests pursuant to the regulations made by the Articles 88/2, 120/2 and 253/3-(10) of Turkish Code of Obligations No 6098.

In present study, we examined the provisions of interest and upper limit of interest in consumer transactions according to the provisions of the Consumer Protection Law No. 6502 together with interactions with the regulations of Turkish Code of Obligations No 6098.

Key Words: Consumer Transaction, interest, legal interest, conventional interest, interest in principal and default interest.

GİRİŞ

Mülga 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da tüketiciyi koruyan genel bir faiz düzenlemesi yer almamakla birlikte 06.03.2003 tarih 4822 sayılı ve 21.02.2007 tarih 5582 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklik ve ilaveler

¹ Konya Hâkimi, e-posta: mustafa.serhat.sen@adalet.gov.tr, ORCID ID: 0000-0003-1883-6861

² Düzce Hâkimi, e-posta: mkamilsen@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7633-2680

neticesinde: taksitle satışlarda, tüketici kredilerinde ve konut finansmanı sözleşmelerinde tüketiciyi koruyan somut ve belirli faiz sınırlandırılmalarına yer verilmiştir³. Somut sınırlamalar sadece temerrüt (gecikme) faizlerine ilişkindir⁴.

6502 sayılı TKHK hükümlerinde de tüketiciyi koruyan genel nitelikte bir faiz düzenlemesi yer almamakla beraber sadece bazı özel hukuki ilişkilerde faizle ilgili tüketiciyi koruyucu hükümlere yer verilmiştir⁵. Bunun nedeni 6098 sayılı TBK'nın m. 88/2, m. 120/2 ve m. 253/3-(10)'da yapılan düzenlemeler ile genel olarak tüm faizlere sınırlandırma getirilmiş olmasıdır diyebiliriz. Gerçekten çerçeve kanun özelliğinde olan 6098 sayılı TBK'nın açık ve emredici hükümleri ile diğer tüm kanunlara genel bir sınır çizildiğinden; 6502 sayılı TKHK'da faiz hususunda tekrardan kaçınarak tüketici hukukunun ilkeleri, özellikleri gözetilerek bazı özel hukuki ilişkilerde tüketici lehine özel faiz düzenlemeleri yer almıştır. TBK'daki sınırlar Türk Ticaret Kanunu bakımından da geçerlidir diyebiliriz.⁶

6502 sayılı TKHK hükümlerinde faizlere ilişkin tüketiciyi koruyan genel bir faiz düzenlemesi yapılmaması, buna karşılık 6098 sayılı TBK'da anapara ve temerrüt faizleri hakkında yer alan genel emredici sınırlamaların getirilmiş olması, öğreti ve özellikle yargı kararlarında, TBK'da yer alan limitlerin "tüketici işleminde" uygulanması gerekip gerekmediği sorununun gündeme getirmiştir. Tüketici hukukunun ayrı bir hukuk alanı olarak ortaya çıkması, "Önceki tarihli genel yasa/norm" 01.07.2012 tarihli TBK, sonraki günlü daha dar kapsamlı olan genel yasa/norm 28.05.2014 günlü 6502 sayılı TKHK'dan önce uygulanması gerekmesi, TKHK m. 3 ve 83/1'e göre, taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlemin, TKHK kapsamında ticari iş değil "tüketici işlemi" olması karşısında TBK'da yer alan limitlerin "tüketici işleminde" uygulanması gerektiği sonucuna ulaşmaktayız. Ancak önemle yine belirtelim ki özel düzenlemeler genel sınırları aşamaz ve onlara aykırı olamaz. Nitekim bu sınırlamaların aşılmadığı hatta birbirlerini doğruladıkları görülmüştür. Örneğin, TBK m. 388/3 ile bileşik faiz yasaklanırken TKHK'nın temel ilkeler başlıklı m. 4/7 ile daha açık bir vurgulama ile "*Temerrüt hâli de dâhil olmak*

³ Aydoğdu, Murat: "6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda Faiz İle İlgili Düzenlemeler", *DEÜHFD*, C.12, S. 1, 2010, (Basım Yılı: 2011), s. 96-123; Göktürk, Kürşat: "Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi ", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIX, Y. 2015/2, s. 39.

⁴ Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 96-123.

⁵ Alaf, Mevlüdiye: "Tüketici Kredileri Bakımından Türk Borçlar Kanunu İle Getirilen Faize İlişkin Üst Sınır Hükümlerinin Uygulanabilirliği", *TFM*, 2017; 3(1), s. 10; Aydoğdu, Murat/ Ayan, Serkan: *Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukuku'nda Yer Alan Faiz ile İlgili Düzenlemeler*, Ankara 2013. s.237; Göktürk, s. 39.

⁶ Şen, Mustafa Serhat/Şen, Mustafa Kamil: "Faizlerin Sınırlandırılması Sorunu", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Ocak 2018, Sayı: 33, s. 785-826.

üzere tüketici işlemlerine bileşik faiz uygulanmaz” denerek bu husus hüküm altına alınmıştır.

Sürdürülebilir sağlıklı ekonomiler için önemli bir yere sahip olan bankalar, kâr amacı güden ticari kuruluşlardır. Bankalar, genel olarak faiz veya benzeri verdikleri rant karşılığı halktan topladıkları mevduatı, ihtiyacı olan kişilere kredi olarak kullandıran ve bu faaliyetlerinden kazanç sağlayan kuruluşlardır⁷. Dolayısıyla kullandırdıkları krediler için faiz, kâr payı ve benzeri bedel almaları olağandır⁸. Kredi kartları, kart çıkaran kuruluşların en önemli ürünlerinden biridir. Günümüzde tüketici ihtiyaçlarını karşılamak için çıkarılan kredi kartı kullanımının en önemli olumsuz etkisi, ödenemeyen yüksek kart borçları ve faiz yüküdür⁹. Siyasi otorite, 6098 sayılı TBK düzenlemesiyle faiz sınırları hususunda bir hukuk politikası çizmiştir. Bu politika, bankalar ve finans kurumları ile tüketiciler arasındaki ilişkilerde uygulanacak faizlerin üst sınırlarını belirlemiştir¹⁰.

I. TBK M. 88/2, M. 120/2 ve M. 253/3-(10) ile GETİRİLEN SINIRLAMALARIN 6502 SAYILI TKHK KAPSAMINDAKİ TÜKETİCİ İŞLEMLERİ ANAPARA ve TEMERRÜT FAİZLERİNİ SINIRLAYIP SINIRLAMADIĞI

TBK m. 88/2, m. 120/2 ve 253/3. maddesinin (10). bendi ile getirilen sınırlamaların taksitle satış, ön ödemeli taksitle satış, tüketici (ihtiyaç, taşıt...) kredisi, kredi kartı, konut finansmanı ve ön ödemeli konut satışı anapara ve temerrüt faizlerini sınırlayıp sınırlamadığı tartışmalara konu olmuştur. İleri sürülen görüşler, özellikle kredi kartları ve tüketici kredilerinin “*ticari iş*” sayılıp sayılamayacağı hususunda yoğunlaşmaktadır¹¹.

⁷ Çeker, Mustafa: Tüketici Hukuku Açısından Bankacılıkta Faiz Uygulamaları, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Ve Uygulamaları 2014-2015, Editörler, Hakan Tokbaş, Fehim Üçışık, Bilge Yayınevi, Ankara 2015, s. 69; Kara, İlhan: “Bireysel Bankacılık İşlemleri Alanında Tüketici Hakları Kanuna Aykırı Uygulamalar ve Çözüm Yolları”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88, Yıl 2014, Özel Sayı 1, s. 81; Reisoğlu, Seza: “Banka Uygulamaları Açısından Yeni Borçlar Kanununun Genel İşlem Koşulları ve Eleştirisi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 77, 2011 s. 112; Reisoğlu Seza, “Tüketici Kredilerinde ve Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanan Akdi ve Temerrüt Faizleri Oranları”, *Bankacılar Dergisi*, S. 90, 2014, s. 112 vd.

⁸ Çeker, s. 69.

⁹ Ceylan, Ebru: “Kredi Kartlarıyla İlgili 6502 sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Getirdiği Yenilikler”, *TBB Dergisi*, 2015 (117), s. 233-234.

¹⁰ Kara, (Bireysel Bankacılık İşlemleri) s. 81.

¹¹ Alaf, s. 11-12; Demir, s. 228; İnal, s. 966; Şen/Şen, s. 786-802.

A. TBK ile GETİRİLEN SINIRLAMALARIN 6502 SAYILI TKHK KAPSAMINDAKİ TÜKETİCİ İŞLEMLERİ ANAPARA ve TEMERRÜT FAİZLERİNİ SINIRLAMADIĞI GÖRÜŞÜ

1. Tüketici Kredileri

- Reisoğlu, Seza; tüketici kredisi sözleşmesinin ve kredi kartı sözleşmesinin ticari iş sayılmasını engelleyen bir maddenin kanunlarda yer almadığından hareketle bankaların TBK ile faize getirilen sınırlamalara tâbi olmadığını, TTK m. 8/2 uyarınca ticari işlerde faizin serbestçe belirlenebileceğini, bankaların birer ticari işletme olması nedeniyle, bütün işlem ve fiillerinin de ticari nitelikte olduğunu, ayrıca TTK m. 19/2 hükmü karşısında bankalar tarafından kullanılan tüm konut, otomobil ve tüketici kredilerinin ve kredi kartı sözleşmesinin ticari iş olduğunu savunmuştur¹².

- Atamer/Sanlı; 5411 sayılı BK'nın özel düzenlemesi 144. maddesi uyarınca bankaların yaptığı kredi sözleşmelerinde anapara faiz oranlarını serbestçe tespit edebileceğini, 5464 sayılı BKKKK'nın özel düzenlemesi 26. maddesi gereğince kredili mevduat hesapları ile kredi kartı sözleşmelerinde anapara faiz oranlarının Merkez Bankası tarafından belirlenen sınırlara tâbi olduğunu savunmaktadırlar. Temerrüt faizi tespitinde ise, TBK m. 88 kadar m. 120 de devre dışı kalacağını, fakat onun yerine bankacılık mevzuatının ve TKHK'nın ve bağlı yönetmeliklerdeki sınırlamalarının uygulanması gerektiğini belirtmektedirler¹³.

- Aynı yöndeki diğer bir görüşte; banka sisteminde faizlerin birçok faktöre bağlı olarak paranın maliyetine göre oluştuğu, faizlere kanunla sınırlama getirilmesi hâlinde bankaların faaliyetlerini sürdürmesinin imkânsız hale geleceği ileri sürülmektedir¹⁴.

- Yargıtay uygulamasının da bu yönde olduğu görülmektedir¹⁵.

2. Kredi Kartları

Bankalar kendilerini 5464 sayılı BKKKK'nın 26/3. maddesinde kredi kartı borçları ile ilgili özel bir faiz düzenlemesi bulunduğundan bahisle kredi kartlarına uygulanacak en yüksek faiz oranı yönünden Merkez Bankası'nın belirlediği faiz oranları ile bağlı kabul etmektedirler¹⁶. Yargıtay uygulaması da bu yönde oluşmuştur¹⁷.

¹² Alaf, s. 12; Ceylan, (Kredi Kartları) s. 261-262; Çeker, s. 75; Demir, s. 228; Reisoğlu, Seza (Faizleri Oranları) s. 112 vd; Yener, s. 424-425.

¹³ Atamer/Sanlı, s. 446-447-451.

¹⁴ Çeker, s. 75; Demir, s. 228.

¹⁵ 13. HD 25.01.2016 Gün, 2016/728 Karar, 2015/14775 Esas; 19. HD 25.01.2016 Gün, 2016/728 Karar, 2015/14775 Esas (Uyap); Şen/Şen, s. 810.

¹⁶ Atamer/Sanlı, s. 438 vd.; Çeker, s. 73; Önal, s. 33; Yener, s. 424-425.

¹⁷ 19. HD 22.09.2016 Gün, 2016/12593 Karar, 2016/2875 Esas (Uyap); Şen/Şen, s. 810.

B. TBK ile GETİRİLEN SINIRLAMALARIN 6502 SAYILI TKHK KAPSAMINDAKİ TÜKETİCİ İŞLEMLERİ ANAPARA ve TEMERRÜT FAİZLERİNİ SINIRLADIĞI GÖRÜŞÜ

1. Tüketici Kredileri

TTK m. 19/2'de geçen *"Kanunda aksine hüküm olmadıkça"* ifadesine işaret edilerek, TKHK'nın aksine hüküm içeren kanun olduğu ve TKHK'nın, tacir ile tüketici arasındaki ilişkinin tüketici açısından da *"ticari iş"* sayılmasını engellediği ifade edilmiştir¹⁸. TTK m. 9'da faiz hakkında yapılan atfın içinde TBK'nın yanı sıra TKHK'da bulunmaktadır. O halde TBK m. 88/2 ve m. 120/2 hükmüyle getirilen sınırlandırma tüketici işlemleri için de geçerlidir¹⁹. TTK m. 8'de *"tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır"* hükmüyle faiz oranlarındaki serbestliğin tüketici işlemleri bakımından geçerli olmayacağı kabul edilmiştir²⁰. Gerçekten de TKHK m. 3'e göre, taraflarından birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlem, TKHK kapsamında ticari iş değil tüketici işlemidir. Dolayısıyla ticari işlerde benimsenen faiz belirleme serbestisi, kredi kartı ve tüketici kredisi sözleşmelerine uygulanamaz. Bu husus TTK m. 8/2-3-4'te açıkça vurgulanmıştır²¹. Tüm tüketici kredileri ve kredi kartı akdi ve temerrüt faiz oranları tespit edilirken başvurulacak olan 3095 sayılı Kanun m. 4'te *"Diğer kanunların, bu Kanunda öngörülen orandan fazla temerrüt faizi ödenmesine ilişkin hükümleri saklıdır."* hükmü yer alsa da, BKKKK'da ve TKHK'da *"özel düzenleme"* niteliğinde bir anapara ve temerrüt faiz düzenlemesi yapılmamıştır²². TBK'da bu kanun hükümlerinin kredi kartları ve tüketici kredilerine uygulanmayacağına ilişkin özel bir hüküm bulunmamaktadır²³.

2. Kredi Kartları

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na, BKKKK m. 26/3 ile verilen kredi kartı akdi ve gecikme (temerrüt) faizlerini üç aylık dönemlerde belirleme yetkisi, herhangi bir objektif kritere bağlanmamış, faiz oranlarının belirlenmesinde TBK ve TTK'da benimsendiği gibi 3095 sayılı Kanun'a gönderme yapılmamıştır. Buna göre TCMB, kredi kartı azami akdi faiz oranını ve azami gecikme faiz oranını belirlerken, TBK m. 88/2 ve TBK m. 120/2 ile bağlıdır²⁴. TBK'da bu

¹⁸ Alaf, s. 16 vd.; Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 806; Yener, s. 425.

¹⁹ Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 95; Çeker, s. 75; Şen/Şen, s. 807.

²⁰ Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 96; Çeker, s. 75; Haznedar, s. 14; Inceoglu, Murat M: Faize ve Yürürlük Kanunu'nun 7. Maddesine İlişkin Yargıtay Kararları. Yeni Kanunlara İlişkin İlk Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi (Ed. U. Yeniocak) Ankara 2014, s. 26; Şen/Şen, s. 807.

²¹ Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 807.

²² Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 808.

²³ Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 808.

²⁴ Alaf, s. 17; Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 808; Yener, s. 424-425.

kanun hükümlerinin kredi kartları ve tüketici kredilerine uygulanmayacağına ilişkin özel bir hüküm bulunmamaktadır²⁵. Kanun koyucunun, 6502 sayılı TKHK'nın yürürlüğe girdiği 28.05.2014 tarihinden sonra oluşacak banka kredi kartı uyuşmazlıklarında görevli mahkemenin, tüketici mahkemesi olduğunu yasalastırması bu hususu teyit etmektedir.

C. KANAATİMİZCE, TBK ile GETİRİLEN SINIRLAMALAR 6502 SAYILI TKHK KAPSAMINDAKİ TÜKETİCİ İŞLEMLERİ ANAPARA ve TEMERRÜT FAİZLERİNİ SINIRLAMAKTADIR

Kanun koyucu, borçluların korunmaları ve olağanüstü faiz oranlarına bir üst sınır çizilmesi amacıyla bir "hukuk politikası" tercihinde bulunarak "çerçeve kanun" özelliği taşıyan 6098 sayılı TBK ile temel ilke olarak, gerek anapara faizi gerekse temerrüt faizi oranlarına üst sınır belirlemektedir. TBK'nın m. 88 ve 120 gerekçelerine göre faiz sınırlandırmasına ilişkin düzenlemeler genel niteliktedir. Bu düzenleme ile yargının yükünün hafifletilmesi de amaçlanmıştır. Diğer taraftan karşılaştırmalı hukukta yabancı ülke yasalarında da faize sınır getirildiği bilinmektedir²⁶.

Taksitli satışta alıcının temerrüdünü özel olarak düzenleyen 6098 sayılı TBK'nın 253/3. maddesinin (10). bendi ve 259. ile 260. maddeleri hükümleri; temerrüde düşen alıcıya çok açık bir şekilde "yasal ayrıcalık" tanınması gayesini taşımaktadır. Taksitle satış sözleşmesinde, alıcının ulaşmak istediği amaç ve özellikle bu sözleşmenin kredilendirme fonksiyonu da nazara alınarak, temerrüt faizinin kapsamı TBK'nın 253/3. maddesinin (10) bendi ile belirlenmiş ve sınırlı hale getirilmiştir²⁷.

Tüketici hukukunun adi iş ve ticari işten farklı olarak ayrı bir hukuk alanı olarak ortaya çıkması ile sözleşmeler hukukumuzda, adi sözleşmeler ve ticari sözleşmeler yanına tüketici sözleşmeleri de eklenmiştir. TKHK m. 3 ve m. 83/1 hükmüne göre, taraflarından birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlem tüketici işlemi sayılır. Tüketici işlemi ve sözleşmelerinde, faiz hususunda; tüketici lehine yorum - tüketiciyi daha fazla koruma sağlayan norm uygulanır ilkeleri gözetilmesi gereklidir. Çerçeve kanun niteliğindeki 6098 sayılı TBK'da yer alan genel sınırlamalar gerek özel düzenleme bulunan tüketici sözleşmelerine gerekse özel düzenleme bulunmayan diğer tüm tüketici sözleşmelerinde de uygulanmak zorundadır. Diğer taraftan önceki tarihli genel yasa/norm 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK, sonraki tarihli daha dar kapsamlı olan genel yasa/norm 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı TKHK'dan önce uygulanması gerekmektedir. Yine sonraki tarihli emredici genel yasalar/normlar; 28/05/2014 tarihli 6502 sayılı TKHK, 01/07/2012 tarihli

²⁵ Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 808.

²⁶ Şen/Şen, s. 790.

²⁷ Şen/Şen, s. 792.

TBK önceki tarihli özel yasalar/normlar 19/10/2005 tarihli 5411 sayılı BK ve 01/03/2006 tarihli 5464 sayılı BKKKK'dan önce uygulanmalıdır²⁸.

II. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN KAPSAMINDA TÜKETİCİ İŞLEMLERİNDE FAİZ SINIRLARI

Aslında tüketici kredisi üst kavram olup 6502 sayılı TKHK'nın 17. ila 21. maddelerinde taksitle satış, 22. ila 31. maddelerinde tüketici kredileri, 32. ila 39. maddelerinde konut finansmanı, 40. ila 46. maddelerinde ön ödemeli konut satışı birbirine paralel hükümlerle düzenlenmiştir²⁹. Tüketicinin korunmasından hareketle benzer ve paralel düzenlemelerin yapılmış olmasının nedeni her dört sözleşmede iktisadi açıdan tüketiciye kredi kullanırılmış olmasıdır³⁰. Hakkında özel faiz sınırlaması olmayan diğer tüketici sözleşmeleri; iş yeri dışında kurulan sözleşmeler, mesafeli sözleşmeler, finansal hizmetlere ilişkin mesafeli sözleşmeler, devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri, paket tur sözleşmeleri, abonelik sözleşmeleri, süreli yayın kuruluşlarınca düzenlenen promosyon uygulamaları 6502 sayılı TKHK'da m. 47 ila m. 53 arasında düzenlenmiştir. Anılan tüketici sözleşmelerinde 6502 sayılı TKHK m. 83/1 düzenlemesi gereğince TKHK'da hüküm bulunmayan hallerde, genel hükümlere göre uyuşmazlığın çözümü gerekli olduğundan, TBK hükümleri uygulanacaktır.

A. TÜKETİCİ KREDİLERİNDE FAİZ

Tüketici kredisi sözleşmesi, 6502 sayılı TKHK'nın m. 22. ila 31. hükümleri arasında Avrupa Birliği Hukuku'ndaki son Direktif'e uyumlu şekilde düzenlenmiştir. 6502 sayılı TKHK m. 22/1'de tüketici kredisi sözleşmesinin tanımı yapılmıştır³¹. Buna göre tüketici kredisi sözleşmesi, *“Kredi verenin tüketiciye faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verdiği veya kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmeyi ifade eder.”* TKHK m. 22/2 hükmü gereğince kredi kartı sözleşmeleri, faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında, ödemenin üç aydan daha uzun süre ertelenmesi veya benzer şekilde taksitle ödeme imkânı sağlanması hâlinde tüketici kredisi sözleşmesi olarak değerlendirilir. Ancak bu durumda uygulanacak faiz oranının kredi kartı sözleşmesi uyarınca

²⁸ Demir, s. 221-229-230; Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I. İstanbul 2012, s. 313-496-497-499-500; Önal, s. 33-46; Şen/Şen, s. 802-809.

²⁹ Kara, (Kitap) s. 1254; Serdar, s. 501-502.

³⁰ Serdar, s. 502.

³¹ Aydoğdu, Murat: Tüketici Klavuzu - Hukuk Rehberi, 1. Baskı, İstanbul 2014, s. 75; Ceylan, Ebru: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun'daki Tüketici Kredileri İle İlgili Yeni Düzenlemeler”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Yıl 2014, Özel Sayı 1, s. 62; İnal, H Tamer: Tüketici Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2014, s. 69-261-960 vd.

belirlenen orandan fazla olamayacağı düzenlenmiştir³².

5411 sayılı BK'nın 144. maddesinde, faiz oranları ve diğer menfaatlerin nitelik ve oranlarını belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilmiş, Bakanlar Kurulu'nun bu yetkiyi Merkez Bankası'na devredebileceği düzenlenmiştir. Bakanlar Kurulu 22.11.2006 tarih 26354 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 16.10.2006 tarihli ve 2006/11188 sayılı kararıyla yetkisini Merkez Bankası'na devretmiş, Merkez Bankası da 09.12.2006 tarih 26371 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2006/1 sayılı kararı ile faiz oranı ve diğer menfaatlerin sınırlarını serbestçe belirleme yetkisini bankalara bırakmıştır.

TCMB tebliğinin 4/1. maddesine göre, *“Bankalarca, reeskont kaynaklı krediler dışındaki kredilere uygulanacak faiz oranları ile faiz dışında sağlanacak diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların nitelikleri ve sınırları serbestçe belirlenir.”* Bankalar, Merkez Bankası Tebliğleri gereğince, uygulayacakları azami faiz oranlarını serbestçe tespit ederek, Merkez Bankası'na bildirmek zorundadırlar. Bu düzenlemeleri esas alan bankalar, tüm tüketici kredilerine uygulayacakları faiz oranlarını serbestçe belirlemektedirler³³.

Tüketici kredisi sözleşmesi, 6502 sayılı TKHK m. 4/1 gereğince geçerlilik şartı olan yazılı şekilde kurulmamışsa veya sözleşme kanunun âmir hükümlerine aykırı ise, geçersiz kabul edilecek kredi faizsiz şekilde iade olacaktır³⁴.

1. Tüketici Kredisi Anapara (Sermaye) Faizi

a. Akdi Anapara (Sermaye) Faizi; Taraflar Anapara Faizi Belirlemişse

TKHK m. 3 ve 83/1 hükümleri tacir ile tüketici arasındaki ilişkinin tüketici açısından *“ticari iş”* sayılmasını engeller. Tüketici kredisi sözleşmelerinde TBK m. 88/2 gereğince kararlaştırılabilecek yıllık azami akdi anapara faizi **(% 9 + % 4,5 = % 13,5)**'i geçemez³⁵.

b. Kanuni Anapara (Sermaye) Faizi; Taraflar Anapara Faizi Belirlememişse

Faiz ödenmesi gereken hallerde miktarı ya da oranı sözleşme ile belirlenmemişse tüketici işlemlerinden (tüketici kredisine) uygulanacak kanuni faiz oranı TBK m. 88/1 düzenlemesi gereğince; TBK'nın gönderme yaptığı mevzuat 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'a

³² Aydoğdu, (Kitap) s. 75; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 261; İnal, s. 69-261; Önal, Ali: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartlarına İlişkin Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Sayı 4, Yıl 2014, s. 33.

³³ Atamer/Sanlı, s. 438 vd.; Çeker, s. 73; İnal, s. 726-727; Kara, (Bireysel Bankacılık İşlemleri) s. 84-85-86; Yener, Mehmet Deniz: “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un Tüketici Kredileri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 13, Temmuz 2015, s. 424-425.

³⁴ Atamer/Sanlı, s. 437 vd.; İnal, s. 738-747-748.

³⁵ Alaf, s. 18; Demir, s. 229.

göre tespit edilmelidir. Bakanlar Kurulu, 3095 sayılı Kanun m. 1/2'den aldığı yetkiye dayanarak 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tüketici işlemlerinde (adi - ticari işlerde) kanuni faiz oranını (**% 9**)'a indirmiştir. Halen tüketici işlemlerinde (tüketici kredisi) kanuni faiz oranı (**% 9**)'dur.

2. Tüketici Kredisi Temerrüt Faizi

a. Akdi Temerrüt Faizi; Taraflar Anapara Faizi Belirlemişse

Tüketici ve satıcı aralarında düzenleyecekleri tüketici işlemi kapsamına giren tüketici kredisi sözleşmesi ile yasal sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla temerrüt faiz oranını serbestçe kararlaştırabilirler.

I. TBK m. 120 Hükmü

TKHK m. 3 ve 83/1 hükümleri tacir ile tüketici arasındaki ilişkinin tüketici açısından “*ticari iş*” sayılmasını engellediğinden, TBK m. 120/2 ile getirilen sınırlama tüketici (ihtiyaç, taşıt...) kredisi temerrüt faizlerini de kapsadığına göre tüketici kredisi sözleşmelerinde kararlaştırılabilecek yıllık azami akdi temerrüt faizi oranı (**% 9 + % 9 = % 18,00**)'i geçmemelidir³⁶.

II. 4077 sayılı TKHK Uygulama Zamanı

Tüketici kredisi sözleşmelerinde (m. 10) TBK hükümlerinden farklı olarak temerrüt faizinin, sözleşmede belirtilen akdi faiz oranının % 30 fazlasını aşamayacağına dair özel nitelikli bir düzenleme getirilmiştir³⁷. Ancak unutulmamalıdır ki BKKKK m. 26/6 uyarınca, “*4077 sayılı TKHK'nın 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendi kredi kartları için uygulanmaz*”. Dolayısıyla kredi kartı temerrüt faizleri açısından TKHK m. 10'da düzenlendiği şekilde özel bir üst sınır bulunmamaktadır³⁸.

III. 6502 sayılı TKHK Uygulama Zamanı

Tüketici kredilerinde akdi temerrüt faiz oranı bakımından az önce bahsedilen 4077 sayılı Kanun'un 10. maddesindeki temerrüt faizinin % 30 fazlasını aşamayacağına ilişkin kural 6502 sayılı yeni TKHK'da yer almamıştır. Buradan hareketle tüketici kredilerinde artık akdi temerrüt faizi oranlarının çerçeve kanunla (TBK) sınırlandırıldığı oranlara kadar serbest bırakıldığı akla gelebilir.

Ancak 22.05.2015 tarih 29363 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak 22.11.2015 tarihinde yürürlüğe giren Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 18/2. maddesinde “*Temerrüt veya geç ödeme durumunda tüketiciden sözleşmede yer alan akdi faiz oranının % 30 fazlasından daha yüksek*

³⁶ Alaf, s. 18-19; Demir, s. 229.

³⁷ Alaf, s. 19; Demir, s. 221-230; Oğuzman/Öz, s. 313-496-497-499-500.

³⁸ Demir, s. 230.

bir oranda gecikme faizi tahsil edilemez. Aksi halde, kredi veren, fazla tahsil ettiği tutar ile fazla tahsil edilen tutarın tahsil edildiği tarih ile fiilen tüketiciye geri ödendiği tarih arasındaki süre için sözleşmede yer alan akdi faiz oranının % 30 fazlası üzerinden hesaplanacak faizi tüketiciye ödemekle yükümlüdür.” hükmünün yer aldığı görülmektedir. Kanunda yer almayan bu sınırlamanın yönetmelik hükmüyle getirilmesi kurallar hiyerarşisi bakımından eleştiri konusu yapılabileceği gibi, eski kanun hükmünü yeni kanuna almayarak bir irade sergileyen kanun koyucunun bu iradesinin idare tarafından çiğnenmesi durumunu da ortaya çıkartacağı, üstelik bu durumun, TBK m. 120 hükmü ile temerrüt faiz oranına getirilen sınırlamanın tüketici kredilerinde uygulanıp uygulanmayacağı tartışmasını da beraberinde getireceği düşünülebilir.

Gerçekten TBK m. 120/2 hükmü ile akdi temerrüt faiz oranına bir sınırlama getirilmiştir. Bu yüzden tüketici kredileri bakımından ayrıca bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığı ve TBK m. 120/2 gereğince tüketici kredi sözleşmelerinde en fazla yasal faizin iki katı oranında temerrüt faiz oranı belirlenebileceği kabul edilebilir³⁹.

Çeker, 6502 sayılı TKHK'nın bir çerçeve kanun özelliği taşıdığını ve temel ilkeleri belirledikten sonra ikincil düzenlemelerle bakanlığa yetki verildiği dikkate alınarak tüketici kredilerine uygulanacak akdi temerrüt faizinin üst sınırı bakımından yönetmeliğin esas alınması gerektiğini savunmaktadır⁴⁰.

TBK m. 120/2 hükmü uygulanacak olursa, tüketici kredi sözleşmelerinde akdi temerrüt faiz oranı ($\% 9 + \% 9 = \% 18,00$) bulunurken, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m. 18/2 hükmü uygulanacak olursa, tüketici kredi sözleşmelerinde en fazla gecikme (temerrüt) faizi oranı ($\% 9 + \% 4,5 = \% 13,5$ oranının $\% 30$ fazlası olan yıllık $\% 17,55$)'i geçemeyecektir. Tüketici işlemi ve sözleşmelerinde kural olarak tüketici, sözleşmenin karşı tarafına göre daha zayıf konumda bulunduğundan tüketici lehine yorum ilkesi gereğince, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m. 18/2 hükmü uygulanmalı ve tüketici kredilerinde temerrüt faiz oranı yıllık ($\% 9 + \% 4,5 = \% 13,5$ oranının $\% 30$ fazlası olan yıllık $\% 17,55$)'i geçmemelidir.

IV. Ara Dönemler

1. Ara Dönem: 01.07.2012 Tarihi ile 28.05.2014 Tarihi Arasındaki Süre

TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden sonra tüketici kredilerinde akdi temerrüt faiz oranı TBK m. 88 gereğince en çok $\% 13,5$ olacağı için 4077 sayılı TKHK'nın 10-2-(f) uyarınca akdi temerrüt faizinin, akdi faizin $\% 30$ fazlasını aşamayacağına ilişkin kural doğrultusunda temerrüt faiz oranı yıllık (**$\% 13,5$ oranının $\% 30$ fazlası olan yıllık $\% 17,55$**)'i geçemeyecektir⁴¹.

³⁹ Çeker, s. 75-76.

⁴⁰ Çeker, s. 76.

⁴¹ Alaf, s. 18-19.

2. Ara Dönem: 28.05.2014 Tarihi ile 22.11.2015 Tarihi Arasındaki Süre

6502 sayılı TKHK'da tüketici kredilerinde akdi temerrüt faiz oranı bakımından bir düzenleme yer almamakla; 28.05.2014 tarihinden itibaren tüketici kredilerinde artık akdi temerrüt faizi oranlarının çerçeve kanunla (TBK) sınırlandırıldığı oranlara kadar serbest bırakıldığından, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin yürürlüğe girdiği 22.11.2015 tarihine kadar yıllık azami akdi temerrüt faizi (**% 9 + % 9 = % 18,00**)'i geçmeyecek şekilde uygulanmalıdır.

b. Kanuni Temerrüt Faizi; Taraflar Temerrüt Faizi Belirlememişse

TBK m. 120/1, adi işlerdeki kanuni temerrüt faizini düzenlemektedir. TBK m. 120/1'de düzenlenen, adi işlerde uygulanacak azami kanuni faiz oranı tüm tüketici kredileri için de geçerlidir. Buna göre uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan, 3095 sayılı Kanun m. 1 uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak kararnameye göre belirlenir. 19.12.2005 tarih 2005/9831 sayılı Bakanlar Kurulu kararına göre bu oran şu anda (**% 9**)'dur.

B. KREDİ KARTLARINDA FAİZ

5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 3/e'de kredi kartının tanımı yapılmıştır. Buna göre *"Kredi kartı: Nakit kullanımı gerekmeksizin mal veya hizmet alımı veya nakit çekme olanağını sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını ifade eder."*⁴²

5464 sayılı BKKKK'nın 26/3. maddesinde *"T.C. Merkez Bankası, azami akdi ve gecikme faizi oranlarını tespit etmeye yetkilidir ve belirlediği bu oranları 3 ayda bir açıklar."* denilmektedir. Anılan yasanın 26. maddesinde kredi kartı borçları ile ilgili özel bir faiz düzenlemesi bulunduğundan uygulamada bankaların kredi kartlarına uygulanacak en yüksek faiz oranı yönünden T.C. Merkez Bankası'nın belirlediği faiz oranlarını benimsedikleri görülmektedir.

Tüketici kredisi sayılmayan kredi kartı sözleşmelerinde, uygulanacak azami akdi ve gecikme faiz oranları, BKKKK m. 26/3 hükmüne dayanılarak T.C. Merkez Bankası tarafından çıkarılan Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkındaki Tebliğ'e göre belirlenmektedir⁴³. TCMB, kredi kartı işlemlerinde her yılın Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül ve Ekim-Aralık dönemlerinde uygulanacak olan aylık azami akdi ve gecikme faiz oranlarını 12.11.2016 tarihli ve 29886 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğ (Sayı: 2016/8)"e göre 3 aylık dönemlerle ilan edilmektedir. Söz konusu oranlar azami oranlar olup, bankalarca kredi kartı işlemlerinde bu oranların üzerinde bir faiz oranı

⁴² Ceylan, (Kredi Kartları) s. 240; İnal, s. 70-840-960 vd .

⁴³ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 263-264; İnal, s. 861-862-960; Önal, s. 33-45-46; Yener, s. 424-425.

uygulanması mümkün bulunmamaktadır. Bankalar bu oranları geçmemek üzere faiz oranlarını serbestçe belirleyebilmektedirler.

1. Kredi Kartı Anapara (Sermaye) Faizi

a. Akdi Anapara (Sermaye) Faizi; Taraflar Anapara Faizi Belirlemişse

Merkez Bankası'na, BKKKK'nın 26/3 maddesi ile verilen kredi kartı akdi ve gecikme (temerrüt) faizlerini 3 aylık dönemlerde belirleme yetkisi herhangi bir objektif kritere bağlanmamış, faiz oranlarının belirlenmesinde TBK ve TTK'da benimsendiği gibi 3095 sayılı Kanuna gönderme yapılmamıştır. Kredi kartı alan hamil tüketici ise, tüketici ile banka arasındaki sözleşme ticari iş değildir, tüketici işlemi kabul edilmelidir. O halde TCMB, kredi kartı azami akdi anapara faiz oranını belirlerken, TBK m. 88/2 ile bağlıdır. TCMB'nın, BKKKK m. 26/3 ile verilen yetkiye dayanarak, üç aylık dönemlerde belirleyebileceği faiz oranları, günümüzde yürürlükte bulunan 3095 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, kredi kartı akdi faizi için yıllık azami (**% 9 + % 4,5 = % 13,5**)'i geçemez⁴⁴.

Kanun koyucu, TKHK m. 22/2 hükmünde faiz veya faiz benzeri bir menfaat karşılığında, ödemenin üç aydan daha uzun süre ertelenmesi veya benzer şekilde taksitle ödeme imkânı sağlanması hâlinde kredi kartı sözleşmesinin tüketici kredisi sözleşmesi olacağını belirlemiştir. Tüketicinin ödemelerinin üç ayı aşmayacak şekilde ertelendiği kredi kartlarına ilişkin sözleşmeler ise, tüketici kredisi sayılmamaktadır⁴⁵. TKHK m. 22/2 hükmünde, tüketici kredisi sayılan kredi kartı sözleşmesine uygulanacak faiz oranının, kredi kartı sözleşmesi uyarınca belirlenen orandan daha fazla olamayacağını belirtmektedir⁴⁶.

b. Kanuni Anapara (Sermaye) Faizi; Taraflar Anapara Faizi Belirlememişse

Kredi kartı alan hamil tüketici ise, tüketici ile banka arasındaki sözleşme tüketici işlemi kabul edilmelidir. Faiz ödenmesi gereken hallerde miktarı ya da oranı sözleşme ile belirlenmemişse tüketici işlemlerinde (kredi kartlarına) uygulanacak kanuni faiz oranı TBK m. 88/1 hükmü gereğince; 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine ilişkin Kanun'a göre belirlenmelidir. Bakanlar Kurulu, 3095 sayılı Kanun m.1/2'den aldığı yetkiye dayanarak 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tüketici işlemlerinde kanuni faiz oranını (**% 9**)'a indirdiğinden faiz ödenmesi gereken hallerde miktarı ya da oranı sözleşme ile belirlenmemişse halen kredi kartına uygulanacak kanuni faiz oranı (**% 9**)'dur.

⁴⁴ Demir, s. 229; Şen/Şen, s. 808.

⁴⁵ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 256.

⁴⁶ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 261.

2. Kredi Kartı Temerrüt Faizi

a. Akdi Temerrüt Faizi; Taraflar Anapara Faizi Belirlemişse

06.03.2003 tarih ve 4822 sayılı yasa ile 4077 sayılı TKHK'a eklenen 10/A maddesi yollamasıyla aynı yasanın 10/f maddesi uyarınca kredi kartı borçlarında uygulanacak temerrüt faizi oranına sınırlama getirilmiş, bu madde ile dönemsel hesap özetinde yer alan asgari ödeme tutarının vadesinde ödenmemesi hâlinde tüketiciye sadece, sözleşme faizinin % 30'unu geçmeyen gecikme faiz oranının uygulanacağı düzenlenmiştir⁴⁷.

Daha sonra yürürlüğe giren 01.03.2006 tarihli 5464 sayılı BKKKK'nın 26. maddesinde de kredi kartı borçlarına uygulanacak akdi ve temerrüt faiz oranları hakkında yeni bir düzenlemeye yer verilmiştir. TCMB'ye, BKKKK m. 26/3 ile verilen kredi kartı akdi ve gecikme (temerrüt) faizlerini üç aylık dönemlerde belirleme yetkisi, herhangi bir objektif kritere bağlanmamış, faiz oranlarının belirlenmesinde TBK ve TTK'nın benimsendiği gibi 3095 sayılı Kanun'a gönderme yapılmamıştır. Buna göre TCMB, kredi kartı azami gecikme faiz oranını belirlerken TBK m. 120/2 ile bağlıdır.

TCMB'nın, BKKKK m. 26/3 ile verilen yetkiye dayanarak, üç aylık dönemlerde belirleyebileceği faiz oranları, günümüzde yürürlükte bulunan 3095 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, kredi kartı gecikme (temerrüt) faizi için yıllık azami **(9 + % 9 = % 18,00)**'i geçemez⁴⁸.

Kredi kartları 6502 sayılı TKHK'da ayrı bir hükümle düzenlenmemiş, tüketici kredisi başlığı altında düzenlenmiştir⁴⁹. Tüketici kredisi sayılmayan kredi kartlarına 6502 sayılı TKHK'nın genel hükümleri ve 5464 sayılı BKKKK'nın hükümleri uygulanacaktır⁵⁰. Kredi kartlarında, sözleşmenin taraflarınca kredi miktarı tam olarak bilinmemektedir, bu nedenle de geri ödeme süresi tam olarak hesaplanamaz. Kredi miktarı ve geri ödeme süresinin belirli olmaması nedeniyle "belirsiz süreli kredi sözleşmesi" olduğundan 6502 sayılı TKHK m. 28 hükmü kredi kartlarına uygulanamaz⁵¹.

b. Kanuni Temerrüt Faizi; Taraflar Temerrüt Faizi Belirlememişse

TBK m. 120/1'de düzenlenen, adi işlerde uygulanacak azami kanuni faiz oranı tüm tüketici kredileri yanı sıra kredi kartları için de geçerlidir. Buna göre uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan, 3095 sayılı Kanun m. 1 uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak kararnameye göre belirlenir. 19.12.2005

⁴⁷ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 270.

⁴⁸ Demir, s. 229; Önal, s. 33.

⁴⁹ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 280.

⁵⁰ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 238.

⁵¹ Ceylan, (Kredi Kartları) s. 270-271.

tarihli 2005/9831 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre bu oran şu anda (% 9)'dur.

C. TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMESİ ve FAİZ

Taksitle satış sözleşmesi, 6502 sayılı TKHK m. 17/1 uyarınca satıcı veya sağlayıcının, malın teslimi veya hizmetin ifasını üstlendiği, tüketicinin de bedelini kısım kısım ödediği sözleşmelerdir⁵². TKHK'da taksitlerin sayısı ve sözleşmenin süresi bakımından bir hüküm mevcut değildir. TBK'nın 256/1. maddesinde; alıcının, satış bedelinin peşinattan geri kalan kısmını sözleşmenin kurulmasını izleyen üç yıl içinde ödemekle yükümlü olduğu öngörülmüştür. TKHK m. 83 yoluyla sözleşmenin süresine ilişkin TBK m. 256/1 hükmü, TKHK kapsamındaki taksitle satış sözleşmeleri bakımından da uygulama alanı bulacağından; TKHK kapsamındaki taksitle satış sözleşmelerinde de taksitlerin sözleşmenin kurulmasını izleyen üç yıl içinde ödenmesi gerekir⁵³. Tüketicinin, kira süresi sonunda bir malın mülkiyetini edinme zorunluluğunun bulunduğu finansal kiralama sözleşmeleri hakkında taksitle satış hükümleri uygulanır (TKHK m. 17/2)⁵⁴.

1. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

6098 sayılı TBK hükümlerinden farklı olarak 4077 sayılı TKHK'da taksitle satışlarda (m. 6/A) temerrüt faizinin, sözleşmede belirtilen akdi faiz oranının % 30 fazlasını aşamayacağına dair özel nitelikli bir düzenleme mevcut idi⁵⁵.

2. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

a. Tüketicinin/Alıcının Peşinatı Ödemede Temerrüde Düşmesi

6502 sayılı TKHK'da tüketicinin peşinat ödemesi ve buna ilişkin borcunda temerrüde düşmesi hakkında 6098 sayılı TBK gibi ayrı bir düzenleme mevcut değildir⁵⁶. Peşinat ödemesinde tüketicinin temerrüde düşmesi hâlinde, taksit ödemede temerrüde ilişkin hükümlere göre sonuca ulaşılır⁵⁷. Peşinat ödemesinde tüketicinin temerrüde düşmesi hâlinde; bileşik faize meydan

⁵² Aydoğdu, (Kitap) s. 65; İnal, s. 872; Kara, (Kitap) s. 852; Ünlütepe, Mustafa: "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Taksitle Satış Sözleşmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, s. 298.

⁵³ Atamer/Sanlı, s. 446-451; Aydoğdu, (Kitap) s. 65; İnal, s. 874; Kara, (Kitap) s. 842; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 309; Yılmaz, Canan: "6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi (TBK m. 253-262)" *Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 450.

⁵⁴ Atamer/Sanlı, s. 445-448-451; Aydoğdu, (Kitap) s. 65-66; İnal, s. 876.

⁵⁵ Demir, s. 221-230; Oğuzman/Öz, s. 313-496-497-499-500.

⁵⁶ Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 308-313-341-342.

⁵⁷ Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 341-342.

vermeyecek şekilde “ayırıştırma”⁵⁸ neticesinde asıl peşinat üzerinden temerrüt faizi yürütülmelidir. Temerrüt faiz oranı yıllık **(yasal faiz % 9 oranının % 30 fazlası olan: yıllık = % 11,70)**’i geçmemelidir.

b. Tüketicinin/Alıcının Taksitleri Ödemede Temerrüde Düşmesi

6502 sayılı TKHK’nın 19. maddesinde, tüketicinin taksitleri ödemede temerrüde düşmesi durumunda sadece taksitle satış sözleşmesinde yer verilmiş bulunan muacceliyet kaydı dolayısıyla kalan borcun tamamının ifasının talep edilmesine ilişkin şartlar düzenleme altına alınmış; bunun dışında tüketicinin temerrüdüne ilişkin başka bir düzenlemeye yer verilmemiştir⁵⁹. 6502 sayılı TKHK m. 19 ve TBK m. 259/2 birlikte değerlendirildiğinde, tüketicinin/alıcının taksitleri ödemede temerrüde düşmesi hâlinde satıcının üç seçimlik hakkı vardır⁶⁰.

I. Satıcı Muaccel Olmuş Taksitleri Talep Ederse

Alıcının/tüketicinin taksit ödemede temerrüde düşmesi hâlinde, satıcının/sağlayıcının muaccel olmuş taksitleri talep hakkını kullanması 6502 sayılı TKHK’da düzenlenmediğinden, 6502 sayılı TKHK m. 83 uyarınca, TBK m. 259/2’de belirlenen muaccel olmuş taksitleri talebe ilişkin şartlar 6502 sayılı TKHK kapsamındaki taksitle satış sözleşmeleri bakımından da uygulanır⁶¹. Satıcı, sadece muaccel olmuş taksitleri istiyorsa, yani aynen ifayı seçmişse, ki bu seçenekte sözleşme ayaktadır, borçlu temerrüdüne ilişkin genel hükümler doğrultusunda, TBK 253/3. maddesinin (10). bendi gözetilerek ayrıca temerrüt faizi ve aşkın zararını da talep edebilir⁶². 6502 sayılı TKHK’da m. 17 ila 21 arasında düzenlenen taksitle satış sözleşmelerinde anapara temerrüt faiz oranına ilişkin bir kural bulunmadığından tüketici sözleşmelerinde artık akdi temerrüt faizi oranlarının TBK’nın (çerçeve kanunla) sınırlandırıldığı oranlara kadar serbest bırakıldığı akla gelebilir.

Sözleşme konusu taşınır ise; TBK 253/3. maddesinin (10). bendine göre⁶³, TKHK kapsamında kalan taksitle satış/hizmet sözleşmelerinde malın/hizmetin satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması nedeniyle temerrüt faizi yasal faiz oranının yüzde otuz fazlasını geçmeyeceğinden anapara temerrüt faiz oranı yıllık **(yasal faiz % 9 oranının % 30 fazlası olan yıllık = % 11,70)**’i geçmeyecektir.

⁵⁸ Atamer/Sanlı, s. 448; İnal, s. 201-888-889.

⁵⁹ Aydoğdu, (Kitap) s. 69-70; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 342.

⁶⁰ İnal, s. 882-883; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 342.

⁶¹ İnal, s. 883-884-885; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 342.

⁶² İnal, s. 887-888; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 342.

⁶³ Kara, (Kitap) s. 843 Yılmaz, s. 455-456.

Ancak, 6502 sayılı TKHK m. 21 hükmüne göre çıkarılan Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliği'nin sözleşmenin zorunlu içeriği başlıklı m. 6/1 – (I)⁶⁴ uyarınca taksitle satış sözleşmelerinde gecikme (temerrüt) faizi oranı, akdi faiz oranının % 30 fazlasını geçmemek üzere belirlenebileceğinden, akdi temerrüt faiz oranı yıllık **(% 9 + % 4,5 = % 13,5 oranının % 30 fazlası olan yıllık % 17,55)**'i geçemeyecektir.

Görüldüğü gibi TBK m. 253/3 ile Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliği'nin 6/1. maddesinin (I) bendi hükümleri farklı temerrüt faiz oranlarına çıkmakta ve çelişmektedir. Tüketici lehine yapılan bir düzenlemenin tüketici aleyhine yorumlanması mümkün değildir⁶⁵. Yönetmelik hükmü yasa hükmü ile çatışamaz ve ona uygun olmak zorundadır. Diğer taraftan TBK m. 253. ile 263. hükümlerine damgasını vuran ana ilke alıcının korunması ilkesidir⁶⁶. O halde lehe hüküm TBK m. 253/3 uygulanmalıdır. Muaccel olan taksitlerin hesaplanmasında; “ayrıştırma” işlemi uygulanmalıdır. “Ayrıştırma” malın peşin fiyatı ile taksitli satış fiyatı arasındaki farktır. O halde muaccel taksitlerin hesaplanmasında yapılacak iş; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddenin 3. ve 4. bentleri uyarınca, “ayrıştırma” neticesinde peşin satış bedeline göre muaccel taksitler bedelini belirlemek olmalıdır. Faiz ilavesi dışındaki asıl taksit miktarına yürütülecek temerrüt faizi oranı **(yasal faiz % 9 oranının % 30 fazlası olan: yıllık = % 11,70)** olmalıdır.

II. Satıcı Muaccel Kılınan Taksitleri (Semenin Tamamını) Talep Ederse (Muacceliyet)

6502 sayılı TKHK m. 19 gereğince tüketicinin taksitleri ödemede temerrüde düşmesi durumunda, satıcı veya sağlayıcı, şartları oluştuğunda kalan borcun tümünün ifası ile temerrüt faizi ve aşkın zararını da (TBK m. 122) talep etmek imkânına sahiptir⁶⁷.

6502 sayılı TKHK m. 21 hükmüne göre çıkarılan Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliği'nin sözleşmenin zorunlu içeriği başlıklı 6/1 maddesinin (e) ve (f) bentlerine göre, taksitle satış sözleşmeleri; malın veya hizmetin tüm vergiler dâhil Türk Lirası olarak peşin fiyatı, malın veya hizmetin tüm vergiler dâhil Türk Lirası olarak taksitle satış fiyatı bilgilerini içermesi zorunludur. Muaccel kılınan taksitlerin hesaplanmasında yapılacak iş; “ayrıştırma” işlemi uygulanarak muacceliyet tarihindeki asıl alacağı yani peşin satış bedeline göre muaccel kılınan taksitler bedelini bulmak ve muacceliyet tarihinden sonrası için bileşik faize meydan vermeyecek şekilde asıl alacak üzerinden temerrüt faizi **(yasal faiz % 9 oranının % 30 fazlası olan: yıllık = %11,70)** yürütmek olmalıdır.

⁶⁴ Kara, (Kitap) s. 856.

⁶⁵ Atamer/Sanlı, s. 448; Kara, (Kitap) s. 857.

⁶⁶ Yılmaz, s. 449.

⁶⁷ Aydoğdu, (Kitap) s. 69-70; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 343-344-346.

III. Satıcı Sözleşmeden Dönerse

Tüketicinin temerrüdü hâlinde satıcının/sağlayıcının dönme hakkını kullanması 6502 sayılı TKHK’de düzenlenmediğinden, 6502 sayılı TKHK m. 83 delaletiyle, TBK m. 259/2’de belirlenen dönmeye ilişkin şartlar 6502 sayılı TKHK kapsamındaki taksitle satış sözleşmeleri bakımından da uygulanır⁶⁸. Satıcının dönme hakkını kullanmasıyla birlikte, taksitle satış sözleşmesi geçmişe etkili olarak sona erecek ve taraflar, sözleşme dolayısıyla birbirlerinden almış olduklarını iade etmek durumunda olacaklardır. Sözleşmeden dönme hâlinde, satıcı ödenmiş taksitleri alıcıya iade etmelidir. Alıcının ödediği taksit bedellerinin satıcıda kalacağına ilişkin sözleşme hükümleri geçerli değildir. Alıcının uygun bir kullanım bedeli ödediği göz önünde tutulursa ödemiş olduğu taksitler için de yasal faiz (**yasal faiz % 9 oranında**) isteyebilir⁶⁹.

D. ÖN ÖDEMELİ TAKSİTLE SATIŞ SÖZLEŞMELERİ ve FAİZ

TKHK’nin 21/1. maddesi gereğince, konusunu taşınır malların oluşturduğu, satış bedelinin önceden kısım kısım ödenmesinin, satılanın ise, bedelin tamamen ödenmesinden sonra tüketiciye tesliminin üstlenildiği ve ödeme süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan sözleşmeler hakkında TBK’nın ön ödemeli taksitle satış sözleşmesine ilişkin hükümleri (m. 264. ila 273) uygulanacaktır⁷⁰. TKHK m. 21/1 kapsamı dışındaki kısım kısım ödemeli sözleşmeler, TKHK’nin taksitle satış sözleşmesine ilişkin hükümleri çerçevesinde değerlendirilir⁷¹. TKHK’nin 40. ila 46. maddeleri arasında da ön ödemeli konut satış sözleşmesi düzenleme altına alınmış olduğundan, ön ödemeli konut satışlarında, söz konusu hükümler uygulanır⁷². TBK m. 271’de ön ödemeli taksitle satışlarda, alıcının temerrüdünün sonuçları bakımından genel hükümlerden ayrılarak özel bir düzenleme öngörülmüştür.

1. Satıcının Vadesi Gelmiş Ödemeleri Talep Hakkı ve Satıcının Geri Kalan Satış Bedelinin Tamamının Bir Defada Ödenmesini - (Bütün Taksitleri) - Talep Hakkı (Muacceliyet)

Süresi bir yıldan daha uzun veya belirsiz olan ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde, alıcının bir veya daha çok ön ödemede temerrüde düşmesi durumunda; satıcının ancak vadesi gelmiş taksitlerle birlikte temerrüt faizini TBK m. 120 çerçevesinde isteyebileceği⁷³ düşünülebilir ise de; genellikle bu

⁶⁸ İnal, s. 883; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 347.

⁶⁹ İnal, s. 883; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 347-351; Yılmaz, s. 473-474.

⁷⁰ Aydoğdu, (Kitap) s. 71-72; Kara, (Kitap) s. 871-872; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 312-313.

⁷¹ Kara, (Kitap) s. 879; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 313.

⁷² Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi) s. 312-313; Kara, s. 881.

⁷³ Akçaal, Mehmet: “Borçlar Kanuna Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi”, *TBB Dergisi*, 2014 (110), s. 89; Aydoğdu, (Kitap) s. 74; Kara, (Kitap) s. 877-880.

tür satışlarda bedel kısım kısım ifa edildiği için, satıcılar, peşin satışlardan daha yüksek bedeller talep etme eğilimi gösterdiklerinden⁷⁴, TBK m. 271/3 hükmü delaletiyle, yasal ana para faizi isteyebilir. Yasal ana para faizi, TBK. 88/1 yoluyla 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunu'nun 1/1 maddesi uyarınca halen (%9)'dur⁷⁵.

Satıcı, koşulları oluşturduğunda satış bedelinin tamamını da muaccel kılabilir. Satış bedelinin tamamı için genel hükümler uygulanacağı ve satıcının, aynı şekilde TBK m. 120 gereğince temerrüt faizi isteyebileceği⁷⁶ düşünülebilir ise de; burada da aynı şekilde satıcı TBK m. 271/3 hükmü delaletiyle, yasal ana para faizi (halen %9) isteyebilir.

2. Satıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı

Ön ödemeli taksitle satış sözleşmesinde alıcının temerrüdü hâlinde satıcıya tanınan diğer bir hak ise, sözleşmeden dönmedir. Satıcının dönme hakkının kullanılmasının sonuçları, TBK'nın 271. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında düzenlenmiştir⁷⁷.

a. Ödeme Süresi Bir Yıldan Uzun veya Belirsiz Olan Sözleşmelerde Satıcı, Ancak Kanunun 269. Maddesinin İkinci Fıkrasında Öngörülen Cayma Parasını ve Alıcıya Ödenmesi Gereken Ortalama Banka Mevduat Faizini Aşan Zararlarının Karşılanmasını İsteyebilir

TBK 271. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi gereğince; süresi bir yılı aşan ön ödemeli taksitle satış sözleşmelerinde alıcının temerrüdünde satıcı, sözleşmeden dönerse ancak 269. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen cayma parasını ve alıcıya ödenmesi gereken ortalama banka mevduat faizini aşan zararlarının karşılanmasını isteyebilir. Bu hükme göre mahkemece, kamu - özel ayrımı yapılmaksızın tüm bankaların verdiği mevduat faiz oranları istenerek, bunların aritmetik ortalaması alınacaktır⁷⁸.

b. Ödeme Süresi Bir Yıldan Daha Uzun Süreli Sözleşmelerde Temerrüde Düşmüş Olan Alıcının Malın Devrini İstemesi Hâlinde

TBK m. 271/3 hükmünde bir yıldan daha uzun süreli sözleşmelerde temerrüde düşmüş olan alıcının malın devrini istemesi hâlinde satıcı, yasal ana para faizi isteyebilir. TBK m. 271/3 hükmünde belirtilen yasal ana para

⁷⁴ Akçaal, s. 59.

⁷⁵ Akçaal, s. 93; Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 119; Kara, (Kitap) s. 880.

⁷⁶ Akçaal, s. 91; Kara, (Kitap) s. 877-880.

⁷⁷ Akçaal, s. 92; Kara, (Kitap) s. 877-878.

⁷⁸ Akçaal, s. 93; Aslanova, Kemale: "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Taksitle Satım Sözleşmelerine İlişkin Getirdiği Değişiklik Ve Yenilikleri", *Beykent Üniversitesi/ Beykent University Sosyal Bilimler Dergisi / Journal of Social Sciences* (5), 2, 2012, s. 99; Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 97-120; Kara, (Kitap) s. 874- 877.

faizi; TBK m. 88/1 delaletiyle 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunu'nun 1/1 maddesi uyarınca halen **(%9)**'dur⁷⁹.

c. Satılanın Devredilmiş Olduğu Hâllerde, Dönme

TBK m. 271/4 gereğince sözleşmenin süresi bakımından herhangi bir farklılık gözetilmeksizin satılanın devredilmiş olduğu hâllerde, dönme konusunda TBK'nın 260. maddesinin ilk fıkrası uygulanacaktır⁸⁰. TBK m. 260/1 hükmünce alıcının uygun bir kullanım bedeli ödediği göz önünde tutulursa ödemiş olduğu taksitler için de faiz **(yasal faiz % 9 oranında)** isteyebilir⁸¹. Yasa koyucu bir nevi kanuni ceza koşulu gibi açıkça temerrüde düşen alıcıyı uygun bir kullanım bedeli ödemesi yoluyla cezalandırmaktadır.

E. KONUT FİNANSMANI ve FAİZ

6502 sayılı TKHK'nın m. 32/1'deki tanımına göre; konut finansmanı sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen ve karşılıklı edimleri ihtiva eden tüketici kredi sözleşmesinin özel bir türü olarak tespit edilmektedir⁸².

Konut Finansmanı Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m. 14/1 hükmünce kredilerde geri ödeme tutarlarının, finansal kiralama işlemlerinde ise, kira bedellerinin anaparayı aşan kısmı yönetmelik kapsamında faiz olarak kabul edilir. Sözleşmede belirlenecek olan ana para faiz oranı 6502 sayılı TKHK m. 36/2 uyarınca sabit veya değişken olarak ya da her iki yöntem esas alınmak (karma) suretiyle belirlenebilir. Taraflar arasında yapılan sözleşmede faiz oranının sabit olarak belirlenmesi hâlinde sabit faizli konut finansmanından bahsedilir ve bu faiz oranı tarafların rızası dışında değiştirilemez. Sözleşmede kararlaştırılan faiz oranının değişken olarak belirlenmesi hâlinde ise, değişken faizli konut kredisinden söz edilir ve kredinin başlangıç faiz oranı sözleşmede belirtilir, başlangıçta sözleşmede belirlenen oran, dönemsel geri ödeme tutarı başlangıçta sözleşmede belirlenen azami dönemsel geri ödeme tutarını aşmamak koşuluyla ve sözleşmede belirlenecek yurt içinde veya yurt dışında genel kabul görmüş ve yaygın olarak kullanılan endekslerden en düşük olanı baz alınarak değiştirilebilir. Bu durumda TCMB tarafından belirlenen referans faizler ve endeksler kullanılır⁸³. Değişken faizli konut finansmanı ve finansal kiralama işlemlerinde aşırı faizlerden kaçınmak için uygulanacak (anapara) ve temerrüt faiz oranı; TCMB tarafından tespit edilecek referans faizler ve endeksler esas alınarak belirlenecektir.

⁷⁹ Akçaal, s. 93; Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 119; Kara, (Kitap) s. 875.

⁸⁰ Akçaal, s. 93-94; Aslanova, s. 99; Kara, (Kitap) s. 880.

⁸¹ Akçaal, s. 93-94; Kara, (Kitap) s. 880; Yılmaz, s. 473-474.

⁸² Aydoğdu, (Kitap) s. 98-99; İnal, s. 159-521; Kara, (Kitap) s. 1254-1256-1259.

⁸³ Aydoğdu, (Kitap) s. 108-109; İnal, s. 527-1195; Kara, (Kitap) s. 1288.

Konut Finansmanı Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin temerrüt ve geç ödeme başlıklı m. 13/3 gereğince temerrüt veya geç ödeme durumunda tüketiciden sabit faizi içeren konut finansmanı sözleşmeleri için akdi faiz oranının, değişken faizi içeren sözleşmelerde ise cari faiz oranının yüzde otuz fazlasından daha yüksek bir oranda gecikme faizi tahsil edilemeyeceğini ön gören sınırlama getirilmiştir⁸⁴.

Konut finansmanı sözleşmeleri ile konutların finansal kiralama yoluyla tüketicilere kiralanması sözleşmesinde, TBK m. 88/2 gereğince akdi ana para faizi üst sınırı **%13,50**'dir. TBK m. 120/2' de yer alan sınırlama gereğince akdi temerrüt faizi ($\% 9 + \%100'ü = \% 18$) olmaktadır. Tüketici lehine hangi hüküm elverişli ise o uygulanmalıdır, kural budur⁸⁵. Konut Finansmanı Sözleşmeleri Yönetmeliği tüketici lehine sonuç vermektedir. Konut Finansmanı Sözleşmeleri Yönetmeliği m. 13/3 gereğince akdi temerrüt faizi **%17,55** limitlerine tabidir. Aynı şekilde döviz veya dövize endeksli sabit faizli veya değişken faizli konut kredilerinde sözleşmede yer alan döviz kredi faiz oranının ($4/a + \% 50$ 'sinin) $\% 30$ fazlası ile akdi temerrüt faizine üst sınırı çizilir.

Konut Finansmanı Sözleşmeleri Yönetmeliği m. 14/4 düzenlemesi uyarınca her türlü tüketici işlemlerinde temerrüt hâli de dâhil olmak üzere birleşik faiz uygulanmaz⁸⁶. Konut finansmanı sözleşmelerinde yasaya uygun şekilde bir faiz oranı belirtilmez ise; TKHK'nın 25/2 maddesinde yer alan genel kural gereğince tüketici, kredi tutarını **(faizsiz)** olarak sözleşme süresinin sonuna kadar kullanabilir⁸⁷. Zira, konut finansmanı tüketici kredisinin özel bir çeşididir.

F. ÖN ÖDEMELİ KONUT SATIŞI ve FAİZ

Maketten satış ya da sat - yap olarak da bilinen ön ödemeli konut satışı, uygulamada görülen tüketicinin ortada bir konut yokken para ödemesi nedeniyle yaşadığı mağduriyetlerin önüne geçilmesi ve piyasanın denetime alınması amacıyla 6502 sayılı TKHK'nın 40. ila 46. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir⁸⁸.

27.11.2014 tarih 29188 sayılı resmi gazetede yayınlanan *Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliği'nin sözleşmenin zorunlu içeriği başlıklı 7. maddesi gereğince*, sözleşmede "konutun tüm vergiler dâhil Türk Lirası olarak satış fiyatı, varsa teslim ve diğer masraflara ilişkin bilgi" ile "konutun tüm vergiler dâhil Türk Lirası olarak toplam taksitli satış fiyatı; varsa teslim ve

⁸⁴ Atamer/Sanlı, s. 447; Haznedar, s. 13-14-15; Kara, (Kitap) s. 1288-1289; Yener, s. 424-425.

⁸⁵ Serdar, s. 502; Yener, s. 424-425.

⁸⁶ Aydoğdu, (Kitap) s. 103.

⁸⁷ Haznedar, s. 13; Yener, s. 424 (Karşı görüş: Konut finansmanı Kanun'da ayrı bir bölümde düzenlendiğinden, konut finansmanı sözleşmelerinde yasaya uygun şekilde bir faiz oranı belirtilmez ise, bunun müeyyidesi genel kural gereğince yasal faiz uygulanması olmalıdır.).

⁸⁸ Aydoğdu, (Kitap) s. 115; İnal, s. 163; Kara, (Kitap) s. 881-882.

diğer masraflara ilişkin bilgi” ve yine “faiz miktarı ve faizin hesaplandığı yıllık oran ve sözleşmede belirlenen faiz oranının yüzde otuz fazlasını geçmemek üzere gecikme faiz oranı” yer almalıdır⁸⁹.

Tüm tüketici sözleşmeleri için kabul edilen tüketici lehine olan temel ilkeler ve tüketici işleminin temel özellikleri, ön ödemeli konut satış sözleşmeleri yönünden aynen geçerli olduğundan⁹⁰ TBK m. 88, 120 ve 253/3-(10)’da ön görülen faiz sınırlamaları 6502 sayılı TKHK’da düzenlenen ön ödemeli konut satışları için de aynen geçerlidir⁹¹. Bu durumda muaccel taksitlerin hesaplanmasında yapılacak iş; 6098 sayılı TBK 253/3. maddenin (3). ve (4). bentleri ile Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliği’nin 7/1. maddesinin (d) ve (e) bentlerinde yer alan ilkeler çerçevesinde, “ayrıştırma” neticesinde peşin satış bedeline göre taksit bedelini belirlemek ve faiz ilavesi dışındaki asıl taksit miktarına temerrüt faizi yürütmek olmalıdır. Aksinin kabulü yani sözleşmede belirtilen taksit bedelinin tamamına temerrüt faizi yürütülmesi hâlinde faize faiz yürütülmüş olacaktır. Bilindiği gibi istisnaları dışında bileşik faiz yasaklanmıştır. Ön ödemeli konut satış sözleşmelerinde gecikme faiz oranı **(yasal faiz = % 9 oranının % 30 fazlası: yıllık = % 11,70)** olmalıdır. Yabancı para alacaklarında ise, yıllık temerrüt faiz oranı (4/a + %30 fazlası)’nı aşmamalıdır. Ön ödemeli konut finansmanı bağlı kredilerde de anılan sınırlamalar geçerli olmalıdır⁹². Ön ödemeli konut finansmanı sözleşmelerinde yasaya uygun şekilde bir faiz oranı belirtilmez ise; TKHK’nın 25/2 maddesinde yer alan genel kural gereğince tüketici, kredi tutarını (faizsiz) olarak sözleşme süresinin sonuna kadar kullanabilir⁹³. Zira, ön ödemeli konut finansmanı tüketici kredisinin özel bir çeşididir.

G. KREDİLİ MEVDUAT HESABI SÖZLEŞMELERİ

Bankalar tarafından çeşitli isimlerle adlandırılan kredili mevduat hesabı (KMH), müşterilerin kısa dönem nakit ihtiyaçlarını gidermektedir. KMH günlük faiz ilkesiyle ücretlendirilen bir kredi türüdür. Kullanılmaya başladığı anda faiz işlemeye başlar ve kapandığında ise faiz durur.

5411 sayılı BK’nın Faiz Oranları ve Diğer Menfaatler başlıklı 144. maddesinde faiz oranları ve diğer menfaatlerin nitelik ve oranlarını belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu’na verilmiş, Bakanlar Kurulu’nun bu yetkiyi Merkez Bankası’na devredebileceği düzenlenmiş, Bakanlar Kurulu 22.11.2006 tarih

⁸⁹ Kara, (Kitap) s. 890.

⁹⁰ Kara, (Kitap) s. 803.

⁹¹ Kara, (Kitap) s. 904.

⁹² Haznedar, s. 19-20-21-22-23-24-25; İnal, s. 165-166.

⁹³ Haznedar, s. 13; Yener, s. 424 (Karşı görüş: Konut finansmanı Kanun’da ayrı bir bölümde düzenlendiğinden, konut finansmanı sözleşmelerinde yasaya uygun şekilde bir faiz oranı belirtilmez ise, bunun müeyyidesi genel kural gereğince yasal faiz uygulanması olmalıdır.).

26354 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 16.10.2006 tarihli ve 2006/11188 sayılı kararıyla yetkisini Merkez Bankası'na devretmiş, Merkez Bankası da almış olduğu bu yetkiye istinaden 09.12.2006 tarih 26371 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2006/1 sayılı "Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kâr ve Zarara Katılma Oranları İle Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Tebliğ" m. 4 düzenlemesi ile kredi işlemlerinde uygulayacakları faiz oranlarını ve diğer menfaatlerin sınırlarını serbestçe belirleme yetkisini bankalara bırakmıştır⁹⁴. 15.11.2014 tarih 29176 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Tebliğ ile Kredili mevduat hesaplarında uygulanacak azami akdi ve gecikme faiz oranları, 5464 sayılı BKKKK'nın 26. maddesi uyarınca TCMB tarafından belirlenen azami oranlarını geçemeyeceği kararlaştırılmıştır⁹⁵.

6502 sayılı TKHK kapsamına giren KMH sözleşmelerine ait hukuki ilişkilerde uygulanacak anapara ve temerrüt faizi üst sınırları bakımından TBK m. 88/2, m. 120/2 hükümlerine tâbidir. Ancak Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği tüketici lehine sonuç vermektedir. KMH sözleşmelerinde; sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık anapara faiz oranı, 3095 sayılı Kanun m. 1 hükmünce belirlenen yıllık faiz oranının % 50 fazlası: (**% 9 + % 4,5 = % 13,5**); yıllık temerrüt faiz oranı, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m.18/2 hükmü gereğince (**% 9 + % 4,5 = % 13,5 oranının % 30 fazlası olan yıllık % 17,55**) olmalıdır.

H. TÜKETİCİ KREDİSİ ve KONUT FİNANSMANI SÖZLEŞMESİNDE BAĞLI KREDİ

Bağlı tüketici kredileri, TKHK m. 30'da düzenlenmiştir. Bağlı kredi sözleşmesi, tüketici kredisinin münhasıran belirli bir malın veya hizmetin tedarikine ilişkin bir sözleşmenin finansmanı için verildiği ve tüketici kredisi sözleşmesiyle objektif açıdan ekonomik birlik oluşturduğu sözleşmedir. Kredi veren ile satıcı veya sağlayıcı arasında belirli bir malın veya hizmetin tedarikine ilişkin bir sözleşme olmaksızın, tüketicinin kendisi tarafından belirlenen malın veya hizmetin bedelinin kredi veren tarafından ödenmesi suretiyle kullanılan krediler ise, bağlı kredi sayılmamaktadır.

⁹⁴ Haznedar, İbrahim Murat: "6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un Bankacılık Uygulamaları Bakımından Getirdiği Yenilikler", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88, sayı 4, yıl 2014, s. 14; İnal, s. 831-834; Yağcı, s. 428; Yener, s. 424-425.

⁹⁵ Alaf, s. 17; Atamer/Sanlı, s. 438-447. (5464 sayılı BKKKK'nın özel düzenlemesi 26. maddesi uyarınca bankaların yaptığı kredili mevduat hesapları sözleşmelerinde anapara ve temerrüt faiz oranlarının, TCMB tarafından belirlenen sınırlara tâbi olduğunu belirterek anapara ve temerrüt faizi tespitinde TBK m. 88 kadar m. 120'nin de devre dışı kalacağını savunmaktadırlar).

TKHK m. 35 hükmünce konut finansmanı sözleşmesinde bağlı kredi ise, konut finansmanı kredisinin münhasıran belirli bir konutun satın alınması durumunda bir sözleşmenin finansmanı için verildiği ve bu iki sözleşmenin objektif açıdan ekonomik birlik oluşturduğu sözleşmedir.

Bankalar, özel finans kuruluşları ve finansman şirketleri tüketici kredisi ve konut finansmanı sözleşmesinde bağlı kredilerde uygulayacakları faiz oranlarını serbestçe belirlemektedirler⁹⁶. 6502 sayılı TKHK kapsamına giren tüketici kredisi ve konut finansmanı sözleşmesinde bağlı kredi sözleşmelerine ait hukuki ilişkilerde uygulanacak anapara ve temerrüt faizi; TBK m. 88/2, m. 120/2 limitlerine tâbidir. Ancak Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği tüketici lehine sonuç vermektedir. Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık anapara faiz oranı, 3095 sayılı Kanun m. 1 hükmünce belirlenen yıllık faiz oranının % 50 fazlası: **(% 9 + % 4,5 = % 13,5)**; sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faiz oranı Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m.18/2 ve Konut Finansmanı Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m. 13/3 hükümleri gereğince bağlı kredilerde temerrüt faiz oranı yıllık **(% 9 + % 4,5 = % 13,5 oranının % 30 fazlası olan yıllık %17,55)** olmalıdır⁹⁷.

I. DİĞER TÜKETİCİ SÖZLEŞMELERİ

Hakkında özel faiz sınırlaması olmayan diğer tüketici sözleşmelerinde de (iş yeri dışında kurulan sözleşmeler, mesafeli sözleşmeler, finansal hizmetlere ilişkin mesafeli sözleşmeler, devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri, paket tur sözleşmeleri, abonelik sözleşmeleri...), TBK'da faiz konusunda yer alan sınırlandırmalar uygulanacaktır. Zira 6502 sayılı TKHK m. 83/1 düzenlemesi gereğince genel hükümlere göre uyuşmazlığın çözümü gereklidir. Örneğin peşin tüketici satımlarında, tüketicinin temerrüdü hâlinde temerrüt faizi bakımından TBK m. 120 uygulanmalıdır⁹⁸.

III. TÜKETİCİ İŞLEMLERİNDE FAİZE İLİŞKİN DİĞER DURUMLAR

A. TÜKETİCİ İŞLEMLERİNDE BİLEŞİK FAİZ

İşlemiş faizin dönemler hâlinde anaparaya eklenmesi suretiyle bulunan tutara yeniden faize faiz yürütülmesi şeklindeki işletilen faize bileşik (mürekkep) faiz denir. 5464 sayılı BKKKK m. 26/2, 6502 sayılı TKHK m. 4/7 ve TBK m. 121/3 ve m. 388/3 ile açık bir şekilde bileşik faize yasak getirmektedir. Bileşik faiz uygulaması TTK'da sadece üç istisnai hâl dışında açıkça yasaklanmıştır⁹⁹. TTK

⁹⁶ Aydoğdu, (Kitap) s. 90-91; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 72-78; Çeker, s. 73; İnal, s. 152 vd.; Kara, (Bireysel Bankacılık İşlemleri) s. 84-85-86; Yener, s. 424-425.

⁹⁷ Aydoğdu, (Kitap) s. 105; Haznedar, s. 19-20-21-22-23-24-25.

⁹⁸ Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 107; Yener, s. 424-425.

⁹⁹ Orbay Ortaç, s. 127; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 70; Ceylan, (Kredi Kartları) s. 262; Haznedar, s. 15; Yener, s. 426.

m. 8/3, tüketicinin korunmasına ilişkin hükümleri saklı tutmuş; TTK 8/4 ise, cari hesap sözleşmesine ve ticari ödünce dayanmayan bileşik faiz ile tüketici aleyhine işletilen bileşik faizin yok hükmünde olduğunu düzenlemiştir¹⁰⁰. İkincil düzenleme 22.11.2015 tarihinde yürürlüğe giren Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 22/4. maddesinde "*Temerrüt hâli de dâhil olmak üzere, tüketici işlemlerinde bileşik faiz uygulanmaz.*" hükmünün yer aldığı görülmektedir. 3095 sayılı Kanun'un Mürekkep faiz başlıklı m. 3/1 hükmü ile bileşik faiz yasağı kapsamına kanuni faiz ve temerrüt faizinin girdiği açıkça vurgulanmıştır. TBK m. 121/3'te "temerrüt faizine" ayrıca temerrüt faizi yürütülemeyeceğini düzenlemiştir.

3095 sayılı Kanun'un m. 3/1 ve TBK m. 121/3'ten hareketle bileşik faiz yasağının sadece "*kanuni faiz*" ve "*temerrüt faizini*" kapsadığı, anapara (sermaye) faizini kapsamadığı, vade gününe kadar işleyen ana para faizinin borcu muaccel olduğu tarihten itibaren ana paraya ilave edilerek "*asıl alacak*" adı ile anılarak; temerrüt faizinin, bulunan bu asıl alacak üzerinden hesaplanacağı hususu doktrinde Çeker ve İnal¹⁰¹ tarafından savunulmakta ve HGK'nın 10.04.1996 Gün ve 19-56 Esas 248 Karar sayılı ilamı ile uygulamanın da bu görüşte olduğu görülmektedir.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK m. 388/3 hükmü ile herhangi bir ayırım gözetilmeksizin faizin ana paraya eklenerek birlikte yeniden faiz yürütülmesi kararlaştırılmasının men edildiği görüldüğünden gerek kanuni ve temerrüt, gerekse akdi anapara faizi de bu yasağa tâbidir. 5464 sayılı BKKKK m. 26/2, 6502 sayılı TKHK m. 4/7, TBK m. 121/3 ve m. 388/3, TTK m. 8 ve Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği m. 22/4. uyarınca taraflar gerek yasal gerekse sözleşmede belirledikleri akdi anapara ve temerrüt faizine faiz yürütülmesini kararlaştıramazlar. Aksine yapılan sözleşmeler geçersizdir¹⁰².

Tüketiciden fazla tahsil edilen faiz tutarlarının iadesinde; 818 sayılı BK'nın yürürlükte olduğu dönem için, sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olup olmaması ayrımı yapılmadan, haksız iktisap kuralı gereğince; kesinti tarihinden itibaren temerrüt faizi istenebilir. Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 18/2. maddesi hükmü ile sebepsiz zenginleşmede "*akdi faiz değil doğrudan temerrüt faizi uygulanır*" düzenlemesi bulunmaktadır. 6098 sayılı TBK'nın

¹⁰⁰ Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. B. Ankara 2012, s. 984-985; Kılıçoğlu, Ahmet M: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. B. Ankara 2012, s. 624; Demir, s. 229; Haznedar, s. 15; Yener, s. 426.

¹⁰¹ Çeker, Sayfa 71-72; İnal, s. 780-966-969.

¹⁰² Eren, s. 983-984; Reisoğlu, Sefa: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. B. İstanbul 2012, s. 319-375-376; Kılıçoğlu, s. 624; Demir, s. 221-222; Çeker, s. 71-72; (19. HD 22.03.2017 Gün, Karar: 2017/2354, Esas: 2016/5391, Hesap kat tarihinden temerrüt tarihine kadar olan döneme ilişkin akdi faiz hesaplanarak bu miktarın asıl alacağa kapitalize edilmesi gerekirken asıl alacağa dâhil edilmemesi doğru görülmemiştir.).

117/2. maddesi hükmünce, kredi veren banka, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 18/2. maddesince iyiniyetli sayılamayacağından haksız iktisap tarihinden itibaren temerrüt faizi ile sorumludur. Banka, fazla tahsil ettiği faiz tutarını, tahsil edildiği tarih ile fiilen tüketiciye geri ödendiği tarih arasındaki süre için sözleşmede yer alan **(akdi faiz oranının %30 fazlası)** üzerinden hesaplanacak faizi tüketiciye ödemekle yükümlüdür. Temerrüt faizi limiti, akdi anapara faiz oranı azami % 13.50 olacağından bunun % 30 fazlası **(% 17.55)**'e tekabül etmektedir.

B. EFEKTİF FAİZ - NOMİNAL FAİZ

6502 sayılı TKHK'nın 25/2. maddesindeki düzenleme ile; *“nominal faiz”*, kredi için alacaklının tahsil edeceği diğer ücretler dışında bırakarak sadece krediye uygulanan faizi (akdi faizi) ifade ederken *“efektif faiz”* kullanılan kredinin toplam maliyetini belirten faiz oranını göstermektedir¹⁰³.

Tüketicinin kullanacağı kredilerde özellikle kredi kullandıranların kredilerini karşılaştırması bakımından kredi faizinin yanında KKDF, BSMV, masraf ve komisyon gibi diğer kalemlerin toplamından oluşan tutarın oransal olarak gösterilmesi, büyük önem taşır. Kredi müşterisi çoğu kez nominal faiz oranına bakarak kredi kullanacağı bankayı seçer. Aslında doğru tercih için esas alınması gereken efektif faiz oranıdır¹⁰⁴. Tüketici kredilerinde uygulanacak kredi faiz oranının şeffaflık ve saydamlık kuralı gereğince sözleşmede açık bir şekilde gösterilmesi şarttır. Bu nedenle kanunda sözleşme metninde sadece kredi faizinin gösterilmesi yeterli görülmemiş *“akdi faiz, efektif yıllık faiz veya kredinin toplam maliyetinin gösterilmesi”* şart koşulmuştur. Tüketici kredi sözleşmesinde kredi faiz oranının (akdi faiz), efektif yıllık faiz veya kredinin toplam maliyetinin sözleşmede yer almaması yani gösterilmemesi durumunda sözleşme geçersiz olmaz, yasal düzenleme ile tüketici sözleşme sonuna kadar krediyi **(faizsiz)** olarak kullanır (TKHK'nın 25/2)¹⁰⁵. Bu suretle anılan yasa hükmü ile genel kuraldan ayrılmış, sözleşmedeki boşluğun yasal faiz ile doldurulması yerine tüketici korunarak, kredi verenin bir nevi cezalandırılması yoluna gidilmiştir¹⁰⁶. Efektif faiz oranı, olduğundan düşük gösterilmişse, kredinin toplam maliyetinin hesaplanmasında esas alınacak akdi faiz oranı, düşük gösterilen efektif faiz oranına uyacak şekilde yeniden belirlenir. Bu hâllerde ödeme planı, yapılan değişikliklere göre yeniden düzenlenir (TKHK'nın 25/2).

¹⁰³ Alaf, s. 10-11; Aydoğdu, (Kitap) s. 84-85; Çeker, s. 72; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 70-74.

¹⁰⁴ Aydoğdu, (Kitap) s. 84-85; Çeker, s. 72; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 70-74.

¹⁰⁵ Alaf, s. 10-11; Aydoğdu, (Kitap) s. 84-85; Çeker, s. 72-73; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 70-74; Yener, s. 423-424.

¹⁰⁶ Çeker, s. 73-74; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 70-74; Yener, s. 423.

C. TÜKETİCİ KREDİ SÖZLEŞMESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI

6502 sayılı TKHK'nın 26/1. maddesine göre belirli süreli kredi sözleşmelerinde faiz oranı sabit olup, tüketici aleyhine değiştirilmez ise de tüketici lehine değiştirilebilir¹⁰⁷.

Belirsiz süreli kredi sözleşmelerinde, kredi veren TKHK'nın m. 26/2'deki belirli koşulları yerine getirerek faiz oranını değiştirebilir. Değiştirilen yeni faiz oranı önceki orandan fazla ise, bu oran geriye dönük olarak uygulanamaz, tüketiciye bildirimin yapılmasından sonra ileriye yönelik olarak hüküm ve sonuç doğurur. Değiştirilen yeni faiz oranına ilişkin bildirim hiç yapılmamış veya TKHK'nın m. 26/2'de belirtilen şekle uygun yapılmamışsa, tüketici değiştirilmiş olan yeni faiz oranından etkilenmez. Ancak, belirsiz süreli kredi sözleşmesinde faiz oranının azaltılması hâlinde hiç bildirim yapılmamış ya da şekle uyulmamış olsa bile geçmişe dönük olarak tüketici, daha az olan faiz oranından yararlanmalıdır. Değiştirilen yeni faiz oranı daha fazla ise tüketici, bildirim tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde değişiklikten önceki faiz oranına göre borcun tamamını öder ve kredi kullanımına son verirse faiz artışından etkilenmez¹⁰⁸.

D. TÜKETİCİ İŞLEMİ – TİCARİ İŞ SAHASININ SINIRLARI ve ÇATIŞMASI

TTK'da ticari işler ve bu işler hakkında özel düzenlemelerin bulunması, TKHK'da anapara ve temerrüt faizlerine ilişkin genel bir koruma hükmünün yer almaması, öğreti ve uygulamada yüksek mahkeme kararlarında ticari iş – tüketici işlemi ayrımı ile hangi hükümlerin hangi durumlarda kimlere uygulanması gerektiği hususlarında tereddütlere yol açmıştır¹⁰⁹.

1. Tüketici Hukuku Ticaret Hukukundan Ayrı ve Bağımsız Bir Hukuk Alanıdır

Özel hukuk alanında yeni bir sözleşme türü olan tüketici sözleşmelerinin ortaya çıkması ile Türk sözleşmeler hukukumuzda, adi sözleşmeler ve ticari sözleşmeler yanına tüketici sözleşmeleri de eklenerek sözleşmeler üçlü bir ayırıma dönüşmüş bulunmaktadır. Tüketici sözleşmelerine, ticari işlere veya adi bir sözleşmeye uygulanacak hükümlerin uygulanması tüketici sıfatıyla hareket edenler bakımından hakkaniyete aykırı sonuçları beraberinde getirecek ve sorun yaracaktır¹¹⁰. Hukuki ve ekonomik açıdan güçsüz ve zayıf konumdaki tüketicinin korunması için ticari sahanın daraltılması yönünde öğretideki gelişmeler neticesinde, kanun koyucu tarafından 6502 sayılı TKHK vazedilmiştir¹¹¹.

¹⁰⁷ Aydoğdu, (Kitap) s. 84-86-87; Ceylan, (Tüketici Kredileri) s. 70; İnal, s. 246; Önal, s. 40-41.

¹⁰⁸ Aydoğdu, (Kitap) s. 87; İnal, s. 246-711; Önal, s. 40-41-42; Yener, s. 423.

¹⁰⁹ Göktürk, s. 39.

¹¹⁰ Göktürk, s. 42; Oral, s. 546; Şen/Şen, s. 802.

¹¹¹ Göktürk, s. 42.

2. Çatışma ve Çakışma Hâlinde Tüketici İşleminin Kapsamı ve Mahiyeti Ticari İşe Engeldir

TKHK m. 3'e göre, taraflarından birini tüketicinin oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlem, TKHK kapsamında ticari iş değil "tüketici işlemidir"¹¹². Bu nedenle bir kısım Yargıtay kararları¹¹³ ve öğretideki görüşlerin aksine, bir kişinin tüketici sıfatıyla imzaladığı sözleşmenin, taraflardan biri tacir/banka olsa bile TTK m. 19/2 kapsamında "ticari iş" sayılması mümkün değildir.

6502 sayılı TKHK'nın 83/2 maddesi hükmü taraflardan birinin tüketici olduğu işlemlerin, diğer kanunlarla düzenlenmiş olmasının (TTK m.19/2), bu işlemin "tüketici işlemi" olmasını engellemeyeceğini öngörmektedir¹¹⁴. Bir işin aynı anda hem tüketici işlemi hem ticari iş olması, birbiriyle telif edilebilecek bir durum değildir¹¹⁵. Kanun koyucu, TKHK'nın m. 83/2 düzenlemesi ile işin ticari niteliğinin ortadan kalkacağını öngörmektedir. Zira tüketici işleminin bünyesi, ticari işe yabancıdır, bu iki tür iş, birbiriyle telif edilebilecek işlerden değildir; bu iki tür işe bağlanan sonuçlar, özellikle faiz hükümleri birbiriyle çelişmektedir¹¹⁶. Diğer taraftan TKHK m. 83/1 hükmünde bahsi geçen genel hükümlerden maksadın, TBK olduğunda şüphe yoktur. Faiz bakımından TBK'nın faiz limitlerine dair m. 88/2, 120/2 ve 253/3-(10)'da yer alan düzenlemeler tüketiciyi koruma amacını da taşıdığından, taraflardan birini tüketicilerin oluşturduğu hukuki işlemlerde de geçerli sayılır¹¹⁷. Aksine yaklaşım, koruma amaçlı tüketici hukuku ve tüketici işlemi ile bağdaşan bir sonuç değildir¹¹⁸.

3. Taraflardan Birini Tüketicinin Oluşturduğu Hukuki İşlemler ve Sözleşmeler Her İki Taraf İçin Tüketici İşlemi Sayılır

Geniş ticari iş sahası ve ticari işlerde bazı seçkin hükümlerle tacirlerin koruma altına alınması, çok geniş bir tüketici kitlesinin, ticari işlerde faize ilişkin hükümlere tabi olması tüketici sıfatıyla hareket edenler bakımından hakkaniyete aykırı sonuçları beraberinde getirmekte olduğu görülmektedir. Kanun koyucu tarafından hukuk politikasına ilişkin bir tercihle ticari - tüketici saha ilişkisinde ikincisi lehine tercihle 6502 sayılı TKHK vazedilmiştir¹¹⁹. Ticari saha sınırının, tüketici ile karşılaşılan yerde sona erdiğinin kabulü gereklidir.

¹¹² Göktürk, s. 40; Şen/Şen, s. 807.

¹¹³ 13. HD 21.03.2017 Gün, Karar: 2017/3445, Esas: 2017/3499 (Uyap).

¹¹⁴ Göktürk, s. 40; Şen/Şen, s. 809.

¹¹⁵ Göktürk, s. 44.

¹¹⁶ Göktürk, s. 40.

¹¹⁷ Ayan, Serkan: "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 12, Özel Sayı, 2010, (Basım Yılı: 2012) s. 780; Aydoğdu, (Faiz İle İlgili Düzenlemeler) s. 96-97; Çeker, s. 75; Göktürk, s. 41; Haznedar, s. 14; Yağcı, s. 431.

¹¹⁸ Göktürk, s. 44.

¹¹⁹ Göktürk, s. 42.

icari iş - tüketici işlemi çatışmasında, “ticari iş”in geniş tatbik sahası, bu ikincisi tarafından artık tahdit edilmiş ve tüketici hukuku yönünden ortadan kaldırılmıştır¹²⁰. Sadece faiz sınırlandırılmaları bakımından değil, tüketici ve ticari işlerde faizi düzenleyen diğer hükümler bakımından da ticari iş - tüketici işlemi ayrımının dikkate alınması artık ticari işlere dair hükümlerin uygulanamayacağı kabulü gerekir¹²¹. Kanun koyucunun cesur ve yürekli yaklaşımı sonucu anapara ve temerrüt faizleri yönünden tüketici koruma altına alınarak tacirin avantajlı hâline izin verilmemiştir. Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu hukuki işlemler ve sözleşmeler tacir için de tüketici işlemi sayıldığından borçlu tacir için ticari işlere dair hükümler uygulanamaz¹²².

4. TTK m. 8/3 Hükümü ile Adi İş, Ticari İş, Tüketici İşlemi Ayrımının Kanun Koyucu Tarafından Benimsendiği

6102 sayılı TTK'nın 8. maddesinin 3. fıkrası ile tüketicinin korunmasına ilişkin hükümlerin saklı olduğu belirtilerek bu üçlü adi iş, ticari iş, tüketici işlemi ayrımının kanun koyucu tarafından benimsendiği görülmektedir¹²³.

5. TTK m. 19/2'de Belirtilen “Kanunda Aksine Hüküm Olmadıkça” Hükümü Gereğince 6502 Sayılı TKHK'nın Aksine Hüküm Olduğu

TTK m. 19/2 “Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, diğeri içinde ticari iş sayılır.” hükmü gereğince TKHK'nın aksine hüküm içeren kanun olduğundan tacir ile tüketici arasındaki ilişkinin özellikle tüketici açısından “*ticari iş*” sayılmasını engeller. TBK'nın 88 ve 120. maddesindeki faiz sınırlamalarının geniş anlamda tüketicinin korunması için uygulanabilir bir hüküm olduğu kabul edilirse, hakkaniyete daha uygun bir sonuca ulaşılmış olur¹²⁴.

E. TBK m. 88 ve 120 HÜKÜMLERİNİN TÜKETİCİ İŞLEMLERİNDE 01.07.2012 TARİHİNDEN ÖNCESİNE GEÇMİŞE ETKİLİ UYGULANMASI SORUNU

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı TBK ile anapara faizi ve temerrüt faizi ile ilgili olarak getirilen genel nitelikli temel sınırlamalara ilişkin emredici kanun hükümlerinin zaman bakımından uygulaması, hem doktrinde hem de yargı kararlarında tartışmalıdır.

¹²⁰ Göktürk, s. 41.

¹²¹ Göktürk, s. 41.

¹²² Göktürk, s. 41-42.

¹²³ Ayan, 780; Aydoğdu, (Faiz ile İlgili Düzenlemeler) 96-97; Çeker, 75; Haznedar, 14; Oral, 546; Yağcı, 431.

¹²⁴ Ayan, 780-781; Demir, Ş, 229; Şen/Şen, s. 806.

1. TBK m. 88 ve 120 Hükümleri 01.07.2012 Tarihinden Öncesine Uygulanamaz

a. Doktrinde Özellikle Seza Reisoğlu Tarafından Savunulan Görüş

TBK'nın emredici olmayan hükümlerine aykırı sözleşmeler geçerlidir. 6101 sayılı Kanun'un m. 1, 2 ve 7 hükümleri ile 6102 sayılı TTK'nın m. 8 ve 9 hükümleri ile bu maddelerin gerekçeleri birlikte değerlendirildiğinde; TBK'nın anapara faizi ve temerrüt faizi ile ilgili m. 88 ve 120 hükümleri 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanamayacaktır¹²⁵.

b. Uygulama

Yargıtay HGK 06.05.2015 Gün, Esas: 2013/23-2212, Karar: 2015/1309 sayılı kararlarında faize ilişkin sınırlamaların, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanamayacağına hükmetmiştir. Yargıtay 11. HD, 12. HD ve 19. HD kararlarında açıkça TBK m. 88 ve m. 120 hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanamayacağını söylemektedir¹²⁶. Anılan yüksek yargı kararlarında; TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar sözleşmeyle belirlenen faiz oranlarının, bu tarihten sonra ise TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerince belirlenecek sınırlandırılmış faiz oranlarının uygulanması görüşü ileri sürülmüştür. Diğer bir anlatımla faiz oranları yönünden kademeli hüküm kurulması gerektiği sonucuna ulaşıldığı tespit edilmektedir.

2. TBK m. 88 ve 120 Hükümleri 01.07.2012 Tarihinden Öncesine Uygulanır

Yargıtay HGK 06.05.2015 Gün, Esas: 2013/23-2212, Karar: 2015/1309 sayılı kararlarına kadar ve Yargıtay 11. HD bir kararında¹²⁷, TBK m. 88 ve m. 120 hükümlerinin geçmişe etkili olarak (01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanacağını) kabul etmiştir. Yargıtay 3. HD, (Kapatılan) 6. HD, 13. HD, 18. HD, 20. HD ve 23. HD istikrarlı bir şekilde faize ilişkin sınırlamaların, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanacağına hükmetmiştir¹²⁸. Anılan yüksek yargı kararları ile; TBK'nın 88. ve 120.

¹²⁵ Alaf, s. 14-15; Reisoğlu, Seza: "Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Bankacılık İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi", *Bankacılar Dergisi*, Sayı 82, 2012, s.107-118.

¹²⁶ 11. HD 31.03.2015 Gün, Esas: 2014/7236, Karar: 2015/4469; 12. HD 17.04.2017 Gün, Esas: 2016/14212, Karar: 2017/5880; 19. HD 22.10.2015 Gün, Esas: 2015/1177, Karar: 2015/13436 (Uyap); Şen/Şen, s. 821.

¹²⁷ 11. HD 04.02.2014 Gün, Esas: 2013/10514, Karar: 2014/1860 (Uyap); Şen/Şen, s. 817.

¹²⁸ 3. HD 27.02.2017 Gün, Esas: 2017/2722, Karar: 2017/2010; 6. HD 24.10.2013 Gün, Esas: 2013/12480, Karar: 2013/14260; 13. HD 13.04.2015 Gün, Esas: 2014/28587, Karar: 2015/11887; 18. HD 20.10.2016 Gün, Esas: 2016/9896, Karar: 2016/11521; 20. HD 05.07.2017 Gün, Esas: 2017/1895, Karar: 2017/6248; 23. HD 12.07.2017 Gün, Esas: 2015/6498, Karar: 2017/2053 (Uyap); Şen/Şen, s. 817.

maddelerinin düzenleniş amacı ve niteliği gözetildiğinde emredici nitelik taşıdığı ve taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü gerektiği ileri sürülmüştür. Yine anılan görüşte 6101 sayılı Kanunu'nun 7. maddesi düzenlemesi gereğince, 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddesindeki sınırlandırmaların 01.07.2012 tarihinden öncesine de uygulanması istenmektedir.

c. Kanaatimizce; TBK m. 88 ve 120 Hükümleri Tüketici İşlemlerinde Geçmişe Etkili (01.07.2012 Tarihinden Öncesine) Uygulanabilir

6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 1. maddesinde genel bir ibare kullanılmış olmakla özellikle temerrüt ve buna bağlı olarak temerrüt faizi hakkında emredici nitelikteki TBK'nın 120. madde hükmü 01.07.2012 tarihinden öncesine de uygulanmalıdır.

Yürürlük Kanunu'nun 2. maddesine göre tüketici/borçlu lehine düzenlemeler içeren TBK'nın 88. ve 120. maddesi hükümleri geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanabilir. Borç, borçlu ve faiz arasındaki ilişki gözetilerek, borçlu tüketicinin iktisadi açıdan mahvına sebep olmayacak çözümlere gidilmelidir. Kamu düzeni, "muhafazasında ve uyulmasında toplumun kesin yararı olan kuralları ifade eder" denilebilir¹²⁹. Yüksek faiz oranlarını içeren sözleşme hükmünün somut olayda tatbiki ile ortaya çıkaracağı sonuç, hukuk sisteminin toplumsal kalkınmayı hedefleyen ve kişisel hak ve özgürlükleri koruyan temel prensipleri, anayasanın temel ilkeleri ve toplumda cari olan örf - âdet ve ahlak telakkileri, karşısında da borçlu tüketici için tahammül edilmez bir durum yaratabilir. Bu durumda sözleşme hükmü kamu düzenini açıkça ihlal ettiğinden bahisle uygulanmaz. Burada, sözleşme hükmünün tatbikini engelleyen kamu düzeninin "menfi etkisi"nden bahsedilir¹³⁰. Yukarıda değinilen TBK hükümleri ve kamu düzeni kavramı ile ilgili açıklamalara göre, TBK m. 88 ve m. 120 hükümleri değerlendirildiğinde "faiz oranlarının serbestisi" kuralının, Türk kamu düzenine "açıkça" aykırı olduğu ve Türk toplumunun temel yapısı ve temel çıkarlarını ihlal ettiğini söylemek mümkündür. 6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 7. maddesinin açık hükmü gereğince, TBK'nın anapara faizi ve temerrüt faizi ile ilgili m. 88 ve 120 hükümleri geçmişe etkili 01.07.2012 tarihinden öncesine ait tüketici işlemlerine de uygulanmalıdır.

¹²⁹ Çelikel, Aysel/Erdem, B. Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 11. Bası, İstanbul, s. 149; Reisoğlu, Safa, s. 132.

¹³⁰ Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman Figanmeşe, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 4. Bası, İstanbul, s. 72-73-78; Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı; 10.02.2012 Gün, 2010/1 Esas, 2012/1 Karar (Uyap).

4. Fazla Tahsil Edilen Faiz Tutarlarının Sebepsiz Zenginleşme Hükümlerine Göre İadesi Gerekir.

TKHK hükümlerine tâbi tüketici işleminde; taraflar arasındaki ilişki, TKHK'dan kaynaklanan ve TKHK hükümlerine bağlı çerçeve içinde ya bir sözleşme, ya bir haksız fiil veya sebepsiz zenginleşmedir.

a. Borçlu İhtar Tarihinden İtibaren Temerrüde Düşer Görüşü

Yargıtay ve İstinaf uygulaması; banka ve finans kurumlarının düzenleme belirsizliği ya da belirli oranda serbestiye sahip olduğu inancıyla belirlenen ve tahsil edilen faizler açısından kötü niyetli olduğu düşünülemeyeceğinden, sebepsiz zenginleşilen tutarlar için kendilerine gönderilecek ihtar tarihinden itibaren temerrüde düşecekleri yönündedir (TBKm. 117/2)¹³¹.

b. Kanaatimizce, Borçlunun Temerrüdü İçin İhtara Gerek Yoktur; Sebepsiz Zenginleşilen Tutarlar İçin Kesinti Tarihinden İtibaren Temerrüde Düşülür.

TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden itibaren yukarıda tespit edilen oranları aşan kredi kartı ve tüketici kredisi faiz oranları geçersizdir ve bu oranlara göre fazla tahsil edilen faiz tutarlarının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi gerekir. Tüketiciden yasalara aykırı ve haksız olarak fazladan faiz tahsil edildiği, tahsil edilen bu faizlerin haksız şart kapsamında kaldığı, gerek 4077 sayılı yasa, gerekse 6502 sayılı yasa ve hatta 6098 sayılı yasa uyarınca banka tarafından faize konu bedellerin dayanağının sözleşme olduğunu söylemeye yasal imkân yoktur. Banka tarafından yasalara aykırı fazladan tahsil edilen bu faizlerin, 6098 sayılı yasanın 117. maddesi gereğince sebepsiz zenginleşme hükümlerine tabi olması gerekir. Sebepsiz zenginleşme hükümlerine tabi olduğu için TBK'nın 117/1. maddesi gereğince temerrüt için ihtara gerek yoktur. TBK'nın 117/2. fıkrasının 2. cümlesinde belirtilen iyiniyet durumunun da olayımızda uygulama yeri yoktur. Zira haksız şartı sözleşmeye dâhil eden ve zayıf konumda bulunan tüketiciden fazladan tahsil edilen bu faiz bedellerinde bankayı iyiniyetli kabul etmek imkânsızdır. Diğer taraftan banka TTK'da tanımlanan tacir hükmünde olup kesilen bedellerden dolayı tacir olması nedeniyle iyiniyet savunmasında bulunamayacağı gibi işi gereği kesilen haksız bedellerden “en az faiz miktarı” kadar yararlandığı tartışmasızdır. Sözleşmenin zayıf halkası olan tüketicinin de anılan haksız fazladan tahsil edilen bu faiz bedelinden “en az faiz geliri” kadar yoksun kaldığı söylenebilir. O halde banka ve finans kurumları TBK m. 117/2 gereğince sebepsiz zenginleşilen tutarlar için kesinti tarihinden itibaren temerrüde düşerler. Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m. 18/2 hükmü de bu hususu doğrulamaktadır.

¹³¹ 13. HD 07.11.2016 Gün, 2016/20434 Karar, 2016/23699 Esas; 19. HD 25.06.2015 Gün, 2015/9491 Karar, 2015/839 Esas (Uyap);Demir, s. 230-231.

SONUÇ

6502 sayılı TKHK m. 2, m. 3 ve m. 83/2 kapsamındaki tüm tüketici sözleşmeleri, tüketici kredisi sözleşmeleri, kredi kartları, kredili mevduat hesabı sözleşmeleri, konut finansmanı, ön ödemeli konut satış sözleşmeleri ve ön ödemeli konut satış sözleşmelerine ait hukuki ilişkilerde uygulanacak anapara ve temerrüt faizi üst sınırları bakımından TBK m. 88/2, m. 120/2, taksitli satışlara ait hukuki ilişkilerde uygulanacak anapara ve temerrüt faizi üst sınırları bakımından ise, m. 253/3-(10) hükümlerine tâbidir.

TBK m. 88/2 ve m. 120/2 hükümlerine göre tespit edilecek anapara ve temerrüt faiz oranları, TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihinden itibaren 6502 sayılı TKHK kapsamında imzalanan tüketici sözleşmeleri, tüketici kredisi sözleşmeleri, kredili mevduat hesabı sözleşmeleri, konut finansmanı ve ön ödemeli konut satış sözleşmelerine ait hukuki ilişkilerde; sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık anapara faiz oranı, 3095 sayılı Kanun m. 1 hükmüne belirlenen yıllık faiz oranının % 50 fazlası: **(% 9 + % 4,5 = % 13,5)**; sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faiz oranı 3095 sayılı Kanun m. 1 hükmüne belirlenen yıllık faiz oranının % 100 fazlası: **(% 9 + % 9 = % 18)** uygulanacak en yüksek anapara ve temerrüt faizinin belirlenmesinde yeni bir kanuni, emredici ve genel üst sınır olarak uygulanmalıdır. Ancak Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin m.18/2 hükmü gereğince tüketici kredilerinde temerrüt faiz oranı yıllık **(% 9 + % 4,5 = % 13,5 oranının % 30 fazlası olan yıllık %17,55)** olmalıdır.

TCMB, BKKKK m. 26/3 gereğince verilen yetkiye dayanarak, üç aylık dönemlerde faiz oranlarının tespitine ait kararında, TBK m. 88/2 ve m. 120/2 hükümleri ile bağlıdır. Buna göre, yıllık anapara faiz oranı: **(% 9 + % 4,5 = % 13,5)**; yıllık temerrüt faiz oranı: **(% 9 + % 9 = % 18)** olmalıdır. TCMB'nın aksi yöndeki TBK m. 88/2 ve m. 120/2 ile düzenlenen sınırları aşan oranda kredi kartı anapara faizi ve temerrüt faizi kararı ve belirlemesi, yetki sınırlarını aşan işlem yapması anlamına geleceğinden, herhangi bir hükmü olmamalıdır.

Taksitli satışlara ait hukuki ilişkilerde; peşinat ödemesinde tüketicinin temerrüde düşmesi hâlinde; bileşik faize meydan vermeyecek şekilde “ayrıştırma” neticesinde asıl peşinat üzerinden temerrüt faizi yürütülmelidir. Temerrüt faiz oranı yıllık **(yasal faiz % 9 oranının % 30 fazlası olan: yıllık = % 11,70)**'i geçmemelidir. Muaccel olmuş taksitlerin ve muaccel kılınan taksitleri (semenin tamamını) anapara temerrüt faiz oranı yıllık **(yasal faiz % 9 oranının % 30 fazlası olan yıllık = % 11,70)**'i geçemeyecektir. Tüketicinin temerrüdü hâlinde satıcının/sağlayıcının dönme hakkını kullanması durumunda alıcının uygun bir kullanım bedeli ödediği göz önünde tutulursa ödemiş olduğu taksitler için de yasal faiz **(yasal faiz % 9 oranında)** isteyebilir.

Diğer yandan 6101 sayılı Yürürlük Kanunu'nun 1. ve 2. maddesi ile özellikle 7. maddesine göre, kural olarak anapara faizine ilişkin 88. ve temerrüt faizine ilişkin 120. maddenin görülmekte olan davalarda da uygulanacağı düzenlendiğinden bu açık hüküm gereğince, geçmişe etkili olarak 01.07.2012 tarihinden öncesine ait tüketici işlemlerine de uygulanmalıdır. Tespit edilen bu oranları aşan tüketici işlemleri faiz oranları geçersizdir. Bu oranlara göre fazla tahsil edilen faiz tutarlarının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre kesinti tarihinden itibaren temerrüd faizi ile iadesi gerekir.

6502 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN'A GÖRE TÜKETİCİ İŞLEMLERİNDE FAİZ TABLOSU

ANAPARA FAİZİ			TEMERRÜT FAİZİ	
	Kanuni	Akdi	Kanuni	Akdi
	Anapara Faizi	Anapara Faizi	Temerrüt Faizi	Temerrüt Faizi
Tüketici işlemi				
Tüketici kredisi				
Ülke parası	% 9	% 13.5 (Üst Sınır)	% 9	% 17.55 (Üst Sınır)
.....				
Kredi kartı				
Ülke parası	% 9	% 13.5 (Üst Sınır)	% 9	% 18.00 (Üst Sınır)
Tüketici işlemi				
Tüketici kredisi				
Yabancı para	4/a	4/a + %50'si (Üst Sınır)	4/a	4/a + % 50'si x % 30 (Üst Sınır)
.....				
Kredi kartı				
Yabancı para	4/a	4/a + %50'si (Üst Sınır)	4/a	4/a + %100'ü (Üst Sınır)
Tüketici işlemi				
Taksitli satış (Taşınır)				
Ülke parası (Ayrıştırılmalı:Peşinat/Taksitler)			% 11.70 (~~% 17.55~~)	
Tüketici işlemi				
Taksitli satış (Taşınır)				
Yabancı para (Ayrıştırılmalı:Peşinat/Taksitler)			4/a + %30'u (Üst Sınır)	
Tüketici işlemi				
Konut finansı (Sabit/Değişken)				
Ülke parası	% 9	% 13.5 (Üst Sınır)	% 9	% 17.55 (Üst Sınır)
.....				
Yabancı para	4/a	4/a + %50'si (Üst Sınır)	4/a	4/a + %50'si x %30 (Üst Sınır)

KAYNAKÇA

Akçaal, Mehmet: “Borçlar Kanuna Göre Ön Ödemeli Taksitle Satış Sözleşmesi”, *TBB Dergisi*, 2014 (110), s. 57-108.

Alaf, Mevlüdiye: “Tüketici Kredileri Bakımından Türk Borçlar Kanunu İle Getirilen Faize İlişkin Üst Sınır Hükümlerinin Uygulanabilirliği”, *TFM*, 2017; 3(1), s. 9-22.

Atamer, Yeşim M/Sanlı, Kerem Cem: “Borçlar Kanunu’ndaki Faiz Serbestisini Sınırlayan Hükümlerin Uygulama Alanı: Hukuk Ekonomi Ve Davranışsal Ekonomi Perspektifinden Bir İnceleme”, *Yargıtay Dergisi*, Temmuz 2016, Cilt:42, Sayı:3, s. 395-460.

Aslanova, Kemale: “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Taksitle Satım Sözleşmelerine İlişkin Getirdiği Değişiklik Ve Yenilikleri”, *Beykent Üniversitesi/ Beykent University Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences* (5), 2, 2012, s. 88-102.

Ayan, Serkan: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 12, Özel Sayı, 2010, (Basım Yılı: 2012).

Aydoğdu, Murat: “6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda Faiz İle İlgili Düzenlemeler”, *DEÜHFD*, C. 12, S. 1, 2010, (Basım Yılı: 2011), s. 85-136 (Faiz İle İlgili Düzenlemeler).

Aydoğdu, Murat: Tüketici Klavuzu - Hukuk Rehberi, 1. Baskı, İstanbul 2014 (Kitap).

Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan: Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukuku’nda Yer Alan Faiz ile İlgili Düzenlemeler, Ankara 2013.

Ceylan, Ebru: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un’daki Tüketici Kredileri İle İlgili Yeni Düzenlemeler”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Yıl 2014, Özel Sayı 1, s. 61-80 (Tüketici Kredileri).

Ceylan, Ebru: “Kredi Kartlarıyla İlgili 6502 sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yenilikler”, *TBB Dergisi*, 2015 (117), s. 233-284 (Kredi Kartları).

Çeker, Mustafa: Tüketici Hukuku Açısından Bankacılıkta Faiz Uygulamaları, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Ve Uygulamaları 2014-2015, Editörler, Hakan Tokbaş, Fehim Üçışık, Bilge Yayınevi, Ankara 2015, s. 69-81.

Çelikel, Aysel/Erdem, B. Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 11. Bası, İstanbul.

Demir, Şamil: “Türk Borçlar Kanunu’nun Para Borçlarında Faize İlişkin Getirdiği Yenilik ve Sınırlamalar”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2012/4, s. 207-234.

Edis, Seyfullah: *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri*, Ankara 1987.

Eren, Fikret: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 14. B. Ankara 2012.

Göktürk, Kürşat: “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi ”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIX, Y. 2015/2, s. 3-44.

Haznedar, İbrahim Murat: “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Bankacılık Uygulamaları Bakımından Getirdiği Yenilikler”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, sayı 4, yıl 2014, s. 5-33.

İnal, H Tamer: *Tüketici Hukuku*, 3. Baskı, Ankara 2014.

İnceoğlu, Murat M: Faize ve Yürürlük Kanunu’nun 7. Maddesine İlişkin Yargıtay Kararları. Yeni Kanunlara İlişkin İlk Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi (Ed. U. Yeniocak) Ankara 2014.

Kara, İlhan: *Tüketici Hukuku*, Engin Yayınevi, Ankara 2015 (Kitap).

Kara, İlhan: “Bireysel Bankacılık İşlemleri Alanında Tüketici Hakları Kanuna Aykırı Uygulamalar ve Çözüm Yolları”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Yıl 2014, Özel Sayı 1, s. 81-101 (Bireysel Bankacılık İşlemleri).

Kılıçoğlu, Ahmet M: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 16. B. Ankara 2012.

Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C. I. İstanbul 2012.

Oğuzman, Kemal/Barlas, Nami: *Medeni Hukuk*, İstanbul 2008.

Oral, Tuğçe: “Tüketici Sözleşmelerinin Uygulama Alanı ve Ticari ve Adi Sözleşmelerden Ayrılması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Nisan 2013, Sayı 13, s. 545-573.

Orbay Ortaç, Nurdan: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Ticari İşlerde Faiz”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/ 2, s. 117-133.

Önal, Ali: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartlarına İlişkin Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Sayı 4, Yıl 2014, s. 32-54.

Reisoğlu, Sefa: *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 23. B. İstanbul 2012.

Reisoğlu, Seza: “Banka Uygulamaları Açısından Yeni Borçlar Kanununun Genel İşlem Koşulları ve Eleştirisi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 77, 2011 s. 108-117 (Genel İşlem Koşulları).

Reisoğlu, Seza: “Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Bankacılık İşlemleri Açısından Değerlendirilmesi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 82, 2012, s.107-118 (Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü).

Reisoğlu Seza, “Tüketici Kredilerinde ve Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanan Akdi ve Temerrüt Faizleri Oranları”, *Bankacılar Dergisi*, S. 90, 2014, s.112-120 (Faizleri Oranları).

Serdar, İlknur: “Taksitle Satış Sözleşmesine İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı”, *Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 479-504.

Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman Fıganmeşe, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 4. Baskı, İstanbul.

Ünlütepe, Mustafa: Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi, İstanbul 2011 (Kitap).

Şen, Mustafa Serhat/Şen, Mustafa Kamil: “Faizlerin Sınırlandırılması Sorunu”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Ocak 2018, Sayı: 33, s. 785-826.

Ünlütepe, Mustafa: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Taksitle Satış Sözleşmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, s. 291-358 (Taksitle Satış Sözleşmesi).

Yağcı, Kürşad: “Anapara Faizi Ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK M. 88 Ve M. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler (TTK M. 8 Ve M. 9) Bakımından Uygulanabilirliği”, *İÜHFM C. LXXI*, S. 2, 2013.

Yener, Mehmet Deniz: “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Tüketici Kredileri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 13, Temmuz 2015, s. 409-436.

Yılmaz, Canan: “6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi (TBK m. 253-262)” *Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 449-477.

Zevkliler, Aydın/Acabey, Beşir/Gökyayla, Emre: Medeni Hukuk, Ankara 2000.

Zevkliler, Aydın/ Gökyayla, Emre: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2010.